

Новини Апостольського екзархату Владика Богдан Дзюрах на празник св. Василя Великого: Де народжуються і як стають святими?	2
Папа Франциск: Мені бракує можливості прогулюватися вулицями міста	5
Матір 16-ти дітей Галина Ціцей: На обід варимо в середньому літрів сім борщу.....	6
Ісусова молитва (8) Богослов'я Ісусової молитви	8
Пам'ятай про Крути.....	8
Короткі повідомлення	8
Папа Франциск разом з паломниками помолився за мир в Україні	8
«Хочу побажати соборного мислення нашим державним мужам», — Блаженніший Святослав у День Соборності України	8
Рада Єпископських Конференцій Європи висловила солідарність з Україною.....	9
У Києві відбувся щорічний благодійний Різдвяний захід «Просфора з Патріархом».....	9
Doctor unitatis: Папа проголосив святого Іринея Ліонського Вчителем Церкви	10
З 16 січня вся українська преса мусить виходити із версією державною мовою	10
У Чехії відновили всі пам'ятники воякам УГА	11
«До брами світла»	11
Сестри служебниці заохочують вірних і духовенство УГКЦ до молитви за прославу о. Єремії Ломницького	10
Остап допомагав людям бачити Бога	11
Свята благовірна княгиня Ірина, дружина Ярослава Мудрого	13
Священник – посланець Бога серед людей	15
З архіву «ХГ» Йорданські водосвяття в Перемишлі (2)	17
У Львові відреставрували давні ікони, знайдені у церкві на Тернопільщині.....	18
Думка про іншу особу	19
Новини Апостольського екзархату Декрет проголошення Постанов Синоду Єпископів УГКЦ 2021 року	19
Новини Апостольського екзархату Додаток до декрету Вих. АЕ-22/013 від 12.01.2022 Вих. ВА 21/299	20
Не слід давати політикам проповідувати християнську ідею, бо вони її заплямують	22

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

ВЛАДИКА БОГДАН ДЗЮРАХ НА ПРАЗНИК Св. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО: ДЕ НАРОДЖУЮТЬСЯ І ЯК СТАЮТЬ СВЯТИМИ?

Апостольський екзарх для українців візантійського обряду у Німеччині та країнах Скандинавії владика Богдан Дзюрах 14 січня 2022 року відвідав українську парафію Св. Василя Великого у м. Штутгарт, привітавши її із храмовим празником. Під час своєї проповіді єпископ запропонував роздумати над тим, де і як народжуються святі. Зокрема відповідь на це можна знайти у життєписі св. Василя Великого.

Під час нинішнього свята ми можемо, у світлі життя і духовного подвигу святого Василя Великого, застановитися, де народжуються святі і як стають святими.

ПЕРШІ КРОКИ ДО ХРИСТА – У ЛОНІ РОДИНИ

1. Передовсім читаємо у Житті св. Василя, що він народився 330 року в Кесарії Кападокійській в християнській родині, в справжній «домашній Церкві», яка жила в атмосфері глибокої віри. Цей історичний факт пригадує нам, що добрі люди народжуються у добрих сім'ях, а святі народжуються у святих батьків. Справді, перший контакт з Христом дитина отримує і перші кроки до Христа вона робить в лоні родини. Якщо цього не стається, якщо батьки занедбають цей свій найголовніший життєвий обов'язок перед Богом і перед своїми дітьми – дати дітям пізнати Бога

”

У світлі віри, найбільшим злом для християнина не є ані убогість, ані хвороби, ані навіть сама смерть, найбільшим злом є віддаленість від Бога.

і відкрити їм шлях до зустрічі з Ним, то пізніший шлях таких дітей до віри, до особистої зустрічі з Христом може виявитися досить довгим, або й взагалі не відбутися.

З іншого боку, блаженна та дитина, котра мала щастя народитися і зростати у глибоко віруючій християнській сім'ї. Там вона отримала найбільший і найцінніший спадок, який батьки можуть залишити дітям і який може допровадити дитину до вершин людяності і святості. Ось як пише у своєму Заповіті ісповідник віри патріарх

Святий Василій Великий, XV ст., Греція, Афон, монастир Діонісіат

Йосиф, який провів 18 років у радянських таборах, про важливість християнської сім'ї в житті людини, нації і Церкви: «... Народився я і був вихований в українській християнській хліборобській глибоко віруючій родині. Вона передала мені та зацпила в мені віру в Христа і любов до Нього! Тому сьогодні, здоганяючи їх у потойбічному світі, "де немає болізни, ні печалі, ні зітхання, але життя безконечне", зі синівською вдячністю молюся за них! Батьки, християнська родина – це основа здорового суспільства, народу, нації. Це запорака їх росту і сили! І тому заповідаю вам: збережіть, а де її розхитано, оновіть в Українському народі справжню християнську родину, як незгасне вогнище життя і здоров'я Церкви та Народу!».

Саме тому великим нашим побажанням є для Вас, дорогі у Христі, щоб кожна родина у цій нашій громаді була «незгасним вогнищем життя і здоров'я Церкви і народу», зберігаючи і плекаючи великий і безцінний скарб віри, який ми принесли з рідної землі і який маємо тут плекати і передавати наступним поколінням. Над цим маємо усі спільно працювати – самі родини, громадські організації і, очевидно, Церква.

ЧИ МИ ЗДАТНІ ПЛАКАТИ НАД НАШОЮ ВІДДАЛЕНІСТЮ ВІД БОГА?

2. Коли 330 року Василій народився, Церква вже майже 20 років втішалася свободою, оскільки переслідування християн припинилися. Вже виросло ціле покоління, котре не зазнало переслідувань за віру, як це, наприклад, зазнали на собі його дідуся і бабусі по батьковій і маминій лінії. Втім, хоч зовнішні обставини змінилися, це не означало, що небезпека для віри минула безповоротно. Навпаки, можна сказати, що вона стала більш підступною, бо укритою за ширмою вигідного і легкого життя, кар'єри та матеріального достатку.

До певної міри Василій теж дав себе потягнути цьому загальному тодішньому трендові: він здобув блискучу освіту, став славним оратором, філософом, ритором... Однак, у певному моменті він відчув, що не туди дорога, що все це не приносить людині справжнього щастя. І це був момент його духовного пробудження. **Ось як Василій згадує про це:** «Одного дня, неначе пробудившись з глибокого сну, я звернувся до чудесного світла Євангельської правди..., і заплакав над моїм нужденним життям».

Спитаємо себе, дорогі у Христі: коли ми останній раз плакали над нашим «нужденним життям», і, власне, в чому ми вбачаємо нужденність життя? Ми не раз нарікаємо і плачемо над економічними проблемами і матеріальними негараздами, але у світлі віри, найбільшим злом для християнина (і про це теж каже св. Василій) не є ані убогість, ані хвороби, ані навіть саме смерть, найбільшим злом є віддаленість від Бога, непослідовність у вірі, одним словом – гріх. Чи ми здатні оплакувати таку нашу нужденність? Нашу віддаленість від Бога, наші провини і гріхи? Якщо так, то це знак, що і ми пережили духовне пробудження, подібне як св. Василій. Якщо ні, то маємо просити про ласку такого духовного пробудження.

Справді, великими випробуваннями для віри є переслідування, проте не меншим випробуванням для віруючих людей буває випробування свободою, яку дехто може хибно розуміти як свавілля, як намагання будувати своє життя і щастя не на Богові і Божому закону, а на власних силах, планах і здобутках. Такий шлях може дуже легко і непомітно відвести людину від Бога, а навіть наразити на втрату віри,

перед чим св. Павло застерігав свого учня Тимотея: «**Бо корінь усього лиха – грошлюбство**, до якого деякі вдавшись, від віри відбилися і прошили себе численними болями. Ти ж, чоловіче Божий, утікай від цього. Шукай праведности, побожности, віри, любови, терпеливості, лагідности» (1 Тим. 6, 10–11). Господь Ісус усіх нас закликає: «Шукайте перше Царство Боже та його справедливості, а все те вам докладеться» (Мт. 6, 33).

НЕ ЛИШЕ ЗВАТИСЯ ХРИСТІЯНАМИ, АЛЕ І БУТИ НИМИ

3. Святий Василій, коли отямився від спокуси світової слави і кар'єризму, разом із однодумцями вирішив посвятитися тому, до чого був покликаний в Святому Хрещенні: «*Найбільшим нашим змаганням і найбільшою славою було не лишень зватися християнами, але й на ділі бути ними*», – пише він про цей період переломний свого життя. Ось – це завдання і для нашого християнського життя: не лише зватися християнами, але і бути ними. Бо коли розглянемося навколо, то **мусимо з прикрістю ствердити**, що навколо нас є, щоправда, багато охрещених людей, але є так мало справжніх християн.

А що означає: бути справжнім християнином? Це в першу чергу бути втіленим у живого Христа, бути живим членом Тіла Христового – святої Церкви, яку творить Євхаристія. Бо входимо до Церкви і стаємо живими членами Тіла Христового через живу віру і участь у Євхаристії, яка це Тіло формує і оживляє.

Розуміючи це, св. Василій Великий заохочував своїх вірних до частого, а навіть щоденного Святого Причасття, вважаючи його «дуже корисним і потрібним», пригадуючи при цьому слова самого Господа Ісуса, який сказав: «*Хто тіло моє їсть і кров мою п'є, той живе життям вічним*» (Йо. 6, 54). Для християн усіх часів було чимось життєво необхідним принаймні у неділю – День Господній – брати участь у Божественній Літургії та причащатися Тіла і Крові Господньої. За це християни були готові платити найвищу ціну власного життя. І навіть попри переслідування християни збиралися на Євхаристію укрито, в домах і квартирах, і саме тому, до речі, такі сім'ї і родини називалися «Домашніми Церквами».

Саме в тому часі, коли предки Василя Великого зазнавали переслідувань в Малій Азії, на Африканському континенті відбулася інша подія: в м. Абітіна привели до римського намісника 49 християн, які, попри заборону з боку цивільної влади, збиралися в домах служити Євхаристію. На запитання, чому вони на це наважилися, один із них сказав: «*Sine dominico non possumus*» – «**Без святкування Дня Господнього ми не можемо жити**». Він висловив одну з найголовніших істин нашого християнського життя: без участі в недільній Євхаристії ми, християни, не можемо жити. Відсутність Євхаристії для нас означає відсутність життя. Усіх 49 оскаржених, в тому числі і 4 дітей священника, який очолював ці зібрання, стали мучениками за віру. Проте, хоч мучителі позбавили їх земного життя, не змогли позбавити їх вічного життя, яке їм запевняла Євхаристія.

Подібних прикладів ми знаємо чимало і з нашої власної новітньої історії: ув'язнені в радянських таборах священники і єпископи УГКЦ служили Євхаристію у тюремних бараках, а скельця їхніх окулярів служили їм за чашу і дискос... А після відродження нашої Церкви на матірних землях, коли наші громади не мали власних храмів, зокрема на Сході України, то першими місцями служіння Божественної літургії часто

Світлина: Юрій Пінський ▲

ставали родинні помешкання наших парафіян, які таким чином ставали справжніми «домашніми Церквами».

ЧИНИТИ МАЛЕНЬКІ СПРАВИ ІЗ ВЕЛИКОЮ ЛЮБОВ'Ю

4. Насамкінець, справжня віра має виявлятися ділами милосердя. Бути християнином означає світити світлом віри і добрих діл, до чого нас кличе благодать Хрещення і сам Господь, кажучи: «Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі діла, прославляли Отця Вашого, що на небі» (Мт. 5, 16). Де б ми не були, як Христові учні ми покликані саме до цього: давати свідчення нашої віри нашими ділами, ділами милосердя. Невипадково Господь дав саме такий «розпізнавальний знак» своїх учнів: «З того усі спізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати» (Йо. 13, 35).

У цьому ж дусі св. Василій Великий наголошує: «Богові до вподоби не великі діла, а велика любов, з якою ці діла довершуються». Справді, жести любови можуть бути дрібними і маленькими – добре слово, лагідний погляд, ніжна усмішка, – але, учинені з великою любов'ю, вони стануть об'явленням близькості Бога для наших ближніх і виявом нашого справжнього християнства.

Святий Василій, ставши єпископом, дуже дбав про стан убогих, про їхні права і потреби. Часто критикував можновладців за прояви соціальної несправедливості у їхніх діях та ставав на захист покривджених і знедолених. Але і сам робив усе, що міг, щоб зарадити нужді і нещастю страждених і убогих. Зокрема, наказав збудувати цілу мережу притулків для убогих і хворих, які за його ім'ям почали називати «Базиліа-

дами». Ці заклади стали прототипом сучасних благодійних установ і лікарських закладів.

До діл милосердя наш Святий виховував також і своїх вірних. У своїх проповідях він використовував мову, яка нам може здатися надто радикальною, втім цей радикалізм може нас спонукати до щирого іспиту сумління. **Ось як він говорив:**

- «Хліб, що ти зберігаєш у коморі, не твій, а – голодних;
- Одяг, що висить у твоїй шафі, це – одяг позбавленого одягу;
- Взуття, яке ти не носиш, це – взуття того, хто босий;
- Гроші, які ти заховав у землі [ми б нині сказали – в банках], це – гроші убогого;
- Діла милосердя, яких ви не зробили, це – ті самі злочини, які ви робите».

”

Великими випробуваннями для віри є переслідування, проте не меншим випробуванням для віруючих людей буває випробування свободою.

Мова досить радикальна і вимоглива. Але суть її зрозуміла: усе, що ми маємо в надлишку, не наше, воно належить убогим, а ми маємо бути лише розподільвачами цього майна, яке Господь дав у наші руки, але призначив для користі наших ближніх. Може нас не стати на те, щоб обмежитися лише до того, що маємо на собі. Проте, якщо переглянемо наш гардероб і побачимо там річ, яку ми вже впродовж останнього року не вживали, то ця річ, правдоподібно, дійсно не є нашою... Можливо вартує зробити тут, у храмі, Куточок милосердного самарянина і принести сюди усі ці речі, замість того, щоб їх їла міль у шафі, чи вони мали б з року на рік припадати порохом удома...

ЗА ПРИКЛАДОМ СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Дорогі у Христі! Носити ім'я святого Василія для громади – це велика честь, але також – велике зобов'язання. То ж намагаймося краще пізнати його життя, а ще більше – наслідуймо його віру, яка привела його до святості, – життєвої мети кожного християнина.

І цього всього я вам і собі від душі бажаю:

- Щоб ми усі дбали і піклувалися про наші родини, які нехай стають що раз то більше вогнищами живої віри і щирої любові;
- Щоб ми часто зазнавали духовного пробудження і відновлення у Таїнстві Сповіді;
- Щоб підтримували у собі Боже вічне життя живою участю у Євхаристії;
- Щоб давали свідчення нашої віри ділами милосердя.

А Господь Ісус, за молитвами Вашого великого Покровителя, святого Отця нашого Василія, нехай нам в цьому допоможе і благословить! Амінь.

† **Богдан Дзюрах, Апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії;**
джерело: сайт Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії

ПАПА ФРАНЦИСК: МЕНІ БРАКУЄ МОЖЛИВОСТІ ПРОГУЛЮВАТИСЯ ВУЛИЦЯМИ МІСТА

Папа Франциск відписав короткого листа журналістові, який сфотографував його біля крамниці в центрі Риму, заохотивши вірно виконувати своє покликання, навіть якщо це означає створювати незручності для Папи.

«Те, чого мені найбільше не вистачає в цій дієцезії, це можливості "блукати вулицями", як я це чинив у Буенос-Айресі, прогулюючись від парафії до парафії», – написав Папа Франциск до іспанського журналіста Хав'єра Мартінеса Брокаля, директора телеканалу «Rome Reports», який 11 січня сфотографував Святішого Отця, коли він виходив із музичної крамниці в центрі Риму, де відвідав давніх знайомих. Чорно-біла знімка швидко розлетілася в соціальних мережах.

Журналіст написав Папі листа, в якому зазначив, що йому прикро через те, що той, який так дуже любить свободу, змушений залишатися зачиненим вдома, бо щоразу, коли виходить, потрапляє в об'єктиви. Він додав, однак, що новини про імпровізовані виходи Папи спроможні викликати усмішку в людей у той час, коли говориться лише про трагедії.

Відписуючи журналістові, Святіший Отець подякував йому, додаючи, що «не можна заперечити, що йому "не повезло", що після того, як були вжиті всі запобіжні заходи, на місці опинився журналіст, який когось чекав на зупинці таксі». Очевидно, додав він, що ці слова є жартом, і ніколи не слід «втрачати почуття гумору». Папа заохотив Хав'єра Мартінеса

Брокаля реалізувати своє покликання журналіста, «навіть якщо це означає створювати труднощі для Папи».

ПАПА ВІДВІДАВ МУЗИЧНУ КРАМНИЦЮ В ЦЕНТРІ РИМУ

Ввечері, 11 січня 2022 р., Святіший Отець здійснив несподіваний візит до однієї з крамниць у центральній частині Риму. Раніше вже бували випадки, коли Папа Франциск особисто приходив до оптики, щоби змінити оправу окулярів, чи до ортопедичного салону, щоби придбати взуття. Але цього разу йшлося просто про дружній візит: Папа прибув до крамниці «Stereosound», що продає музичні диски та платівки, аби поблагословити приміщення після нещодавнього ремонту та відвідати давніх знайомих. Зупиняючись під час візитів до Риму в розташованому неподалік «Домі для духовенства», Хорхе Бергольйо познайомився з власниками під час прогулянок вулицями міста.

Прибувши приблизно о 19:00 на борту малолітражного автомобіля «Fiat 500L», Святіший Отець, як інформує Директор Ватиканського прес-центру Маттео Бруні, провів всередині крамниці приблизно десять хвилин, де поспілкувався з власницею та її сім'єю.

У короткій декларації для преси після від'їзду гостя власниця крамниці розповіла, що Папа є «давнім клієнтом», який відвідував крамницю ще як Буенос-Айреський Архієпископ, і що теперішній візит був «прекрасним» і «сповненим людяності». В подарунок Святіший Отець отримав концерти класичної музики.

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, Новини Ватикану;
[переглянути відео](#)

МАТІР 16-ТИ ДІТЕЙ ГАЛИНА ЦІЦЕЙ: НА ОБІД ВАРИМО В СЕРЕДНЬОМУ ЛІТРІВ СІМ БОРЩУ

Родина виховує 16 дітей; світлина із сімейного архіву ▲

42-річна пані Галина Ціцей зі Львівщини торік у грудні народила шістнадцятого малюка. У Всесвітній день доньки жінка розповіла УНІАН, як дає раду такій кількості дітей (сімом дівчаткам та дев'ятьом хлопчикам), як кожному обирали імена та чи готова ще до збільшення родини.

► **Нерідко сучасні батьки не приховують, що ледве дають собі раду з двома-трьома дітьми. А тут стільки – більше, ніж футбольна команда. Як даєте цьому раду?**

Галина Ціцей: Ви знаєте, яюсь і не задумуюся над тим, мабуть, вже звикла, й іншого життя собі просто не уявляю. А взагалі вважаю, що на все воля Божа – Бог дає дитя і допомагає його поставити на ноги. Маємо з чоловіком невеличкий будинок на шість кімнат, живемо на околиці села Добрячина біля Червонограда, але діти навчаються у Червонограді, це близько.

► **Найменшій дитині – всього чотири тижні; світлина пологового відділення комунальної 3-ї міської клінічної лікарні Львова, ФБ**

► **Ви з чоловіком теж із багатодітних родин?**

Галина Ціцей: Так. Я народилася четвертою у багатодітній родині шахтаря, нас було семеро. У чоловіка в родині було десять дітей. Наші батьки – віруючі люди, так вони виховали й нас. Ми теж робимо усе, аби такими виросли наші діти – з Богом у серці.

► **Тобто ви одразу мріяли про багато дітей?**

Галина Ціцей: Так, щоб мріяти – не було, щоб ми наперед щось загадували. Просто було рішення, що ми будемо приймати всіх діток, яких нам дасть Бог.

► **Як звати ваших дітей і скільки їм років?**

Галина Ціцей: Діток у нас шістнадцять: 19-річний Павло, 17-річна Аніта, 16-річний Яків, 15-річна Єлизавета, 13-річна Тавіта, 12-річна Лоїда, 11-річний Даниїл, 10-річний Матвій, 8-річний Веніамін, 7-річна Галина, 6-річна Євнкія, 5-річний Семен, 4-річний Рувим, 3-річний Марк, 2-річна Руфіна й новонароджений Олежик, йому лише чотири тижні.

► **Такі гарні і незвичні імена у дітей...**

Галина Ціцей: Це біблійні імена. Мого чоловіка звати Веніамін. Коли вісім років тому на його день народження народився хлопчик, ми так назвали сина – на честь батька. Також, трохи згодом, народилася дівчинка, її назвали на мою честь – Галина. А решта дітей мають біблійні імена. Головне, аби ім'я мало гарне значення. Наприклад, Аніта – означає милостива, ім'я похідне від Анни.

Веніамін і Галина Ціцей народилися в багатодітних родинах;
с-на: ФБ Веніамін Ціцей

► **А найменшого малюка на честь кого назвали?**

Галина Ціцей: Найменшого назвали Олежиком на честь лікаря, який приймав у мене пологи, – Олега Веніаміновича Данкова. До речі, тут ще й по батькові збігається. Це лікар від Бога, мені потрібно було робити кесарів розтин, і він мене оперативно прооперував. У лікаря Данкова я народжувала вже одинадцять дитину, але загалом дванадцять дітей народила у пологовому на вулиці Рапопорта у Львові (пологове відділення комунальної 3-ї міської клінічної лікарні Львова, – УНІАН).

► **Як діти ладять між собою? Не сваряться?**

Галина Ціцей: Та всяке буває, то ж діти, самі розумієте. Конфлікти, звичайно, виникають, але ми їм пояснюємо, що сваритися не можна, тим більше битися.

У нас в сім'ї діють залізні правила. Наприклад, не можна обзиватися. А якщо вже так сталося, значить, один в одного обов'язково мають попросити пробачення. Ми вчимо, щоб старші дітки поступалися меншим. Наприклад, буває, діти чубляться за якийсь дріб'язок, за якусь іграшку... Вчимо їх, щоб любили одне одного, не ображали. Але водночас намагаємося зробити так, щоб діти не приховували нічого від нас, навіть як щось недобре зробили. Має бути порозуміння в родині, довіра.

► **Як заохочуєте дітей до навчання? Немає такого, що «зависають» в Інтернеті замість того, аби готувати уроки?**

Галина Ціцей: Ми їм пояснюємо, що їхнє навчання – це як робота у дорослих. Взагалі дітей потрібно постійно контролювати. У нас вдома є такий закон, що наш тато може взяти телефон будь-кого без попередження. Діти не мають права нічого кодувати. Так тато може будь-коли перевірити, що у них в телефонах, куди заходять, що дивляться, в які ігри грають. Ми категорично їм нічого не забороняємо, але намагаємося, аби все було в міру.

► **Діти допомагають вам по дому? Можливо, кожен має якісь певні обов'язки?**

Галина Ціцей: Всі діти навчаються, тому практично цілий день у школі, потім роблять уроки, йдуть у музичну школу, на гуртки. Якихось обов'язків, закріплених

за кожним, немає. Але коли є вільний час, дівчатка допомагають по кухні, з одягом. Хлопчики прибирають в хаті, коли тепло – на подвір'ї. Чоловік же практично весь час на роботі.

► **До речі, де він працює?**

Галина Ціцей: Він приватний підприємець, займається будівництвом. Я теж колись працювала в Червонограді, на підприємстві, яке займалося пошиттям спідньої жіночої білизни. А потім діти пішли одне за одним, тож роботу довелося полишити і займатися сім'єю.

► **Обід довго доводиться готувати?**

Галина Ціцей: На обід варимо, в середньому, літрів сім борщу. Не завжди все з'їдаємо за раз, буває, що й лишається. Якщо вареники – то ліпимо їх усі разом з дівчатами, діти дуже люблять цю страву. Загалом у дітей різні смаки, буває, що й перебирають – хтось любить бульйон, хтось щось інше просить приготувати. На сніданок, зазвичай, молочна каша. Її всі їдять. Старші дівчатка люблять щось випікати.

► **Ви відпочиваєте десь разом?**

Галина Ціцей: Разом поїхати відпочити – важкувато, бо в нас практично немає вільного часу. Але як якийсь церковне свято випадає, коли чоловік вихідний, можемо виїхати на природу. Маємо старий «бусик» для роботи, але й для сім'ї іноді підходить. А коли діти були менші, то ходили в парк, на гойдалки.

Діти мають різні смаки, проте допомагають батькам готувати;
с-на: ФБ Веніамін Ціцей

► **Як незнайомі на вулиці реагують, побачивши таку велику родину?**

Галина Ціцей: По-різному. В неділю я завжди вдягаю дітей однаково, то люди звертають увагу – хтось всміхається, хтось дивується, хтось, може, крутить пальцем біля скроні. Але я не оглядаюся. Люди різні, у кожного своя думка, ніхто ж не знає нашого життя. А в нас свої життєві принципи, яких ми дотримуємося, стараємося жити за Божими заповідями.

► **Про що ви мрієте?**

Галина Ціцей: Мріємо не про земне благополуччя, щоб в діток було все влаштовано матеріально, а щоб вони не боялися нас, пам'ятали, що ми ходимо перед Богом, щоб вони служили Господу. А ще – щоб вміли дати собі раду в житті, вміли висловити свою думку, щоб стали тим, ким хочуть. Ми, звичайно, можемо їм щось підказати, порадити, але це має бути їхнє рішення, щоб вчилися думати. Ну, і щоб, звичайно, були здорові.

Мирослава Бзікадзе, УНІАН

ІСУСОВА МОЛИТВА (8)

БОГОСЛОВ'Я ІСУСОВОЇ МОЛИТВИ

Ісусова молитва вказує на Пресвяту Тройцю, адже в ній виразно призиваємо Другу Особу Божу, кажучи: «Господи, Ісусе Христе!», а відтак вказуємо на невидиму присутність

Бога Отця, бо називаємо Ісуса «Синоном Божим».

Через це призивання маємо доступ до незбагненої таємниці відносин Сина і Отця у Святому Дусі. Адже Ісус Христос – це Той, над ким у Йордані зійшов у вигляді голубиним Святий Дух, а голос Отця звістив із неба: «*Ти – Син мій улюблений, у тобі моє уподобання!*» (Лк. 3, 22).

Водночас Святий Дух виражає свою присутність вже у самому факті творення молитви, адже, як вчить св. Павло, «*ніхто не може сказати: Господь Ісус, як лише під впливом Духа Святого*» (1 Кор. 12, 3). Це, остаточно, Дух Святий молиться в нас «*стогонами невимовними*» (Рим. 8, 26), коли ми вимовляємо своїми людськими устами слова Ісусової молитви.

Таким чином, молячись Ісусову молитву, ми входимо у духовне єднання з особами Пресвятої Тройці, а та любов, яка єднає Отця і Сина у Святому Дусі, переливається на нас та робить нас причасниками Божого життя і благодаті.

«Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене грішного/грішну!»

Владика Богдан Дзюрах, з ФБ

ПАМ'ЯТАЙ ПРО КРУТИ

29 січня 1918 р. на залізничній станції Крути відбулася нерівна боротьба київських курсантів і козаків «Вільного Козацтва» проти підрозділу російської Червоної гвардії. Наших було від 400 до 800 чоловік, ворога – 4 000. Проте, попри таку різницю нерівність сил, протягом 5-годинного бою, оборонцям української державності вдалося призупинити наступ московської навали на Київ. Завдяки цій затримці ворога, українці змогли укласти Берестейський мирний договір, який означав міжнародне визнання Української Держави.

Світлина Григорія Пипського має невідоме походження. Встановити місце першої публікації не вдається. Однак, маємо згадку, що у 1938 році у Перемишлі була видрукувана листівка з Григорієм Пипським. Цілком можливо, що поширене нині фото є копією з цієї листівки. (Історична правда)

Серед загиблих у бою під Крутами студентів було двоє колишніх учнів нашої «Шашкевичівки». Іван Сорокевич – син греко-католицького

ПАПА ФРАНЦИСК РАЗОМ З ПАЛОМНИКАМИ ПОМОЛИВСЯ ЗА МИР В УКРАЇНІ

Середа 26 січня 2022 з ініціативи Папи Франциска була проголошена Днем молитви за мир, зважаючи на ситуацію в Україні. Вітаючи прочан він звернувся із нагадуванням про це і проханням молитися за Україну. **А наприкінці зустрічі він звернувся до вірних такими словами:** «А тепер, проказуючи "Отче наш", запрошую вас помолитися за мир в Україні та чинити це часто протягом цього дня: просімо наполегливо у Господа, аби ця земля могла побачити розквіт братерства та здолати рани, страхи та поділи. Ми згадували про Голокост. Але подумайте: понад 5 мільйонів були знищені протягом минулої війни... Цей народ – багатостраждальний, він витерпів голод, переніс чимало жорстокості та заслуговує на мир. Нехай же молитви та призивання, які сьогодні підносяться аж до неба, торкнуться умів і сердець відповідальних на землі, аби вони вчинили так, щоби переважив діалог. Прошу вас, нехай ніколи не буде війни! Молімося за мир, проказуючи "Отче наш": це молитва дітей, які звертаються до того самого Отця, це молитва, яка робить нас братами і сестрами». • Відгукуючись на заклик Папи Франциска, глобальна спільнота УГКЦ провела 26 січня цілоденне молитовне стояння. Духовна акція здійснювалася у форматі телемарафону на «Живому телебаченні». Ланцюжок живої молитви поєднав Київ, Мельбурн, Львів, Париж, Філадельфію, Івано-Франківськ, Рим, Зарваницю, Перемишль, Краматорськ, Вінніпег, Лондон. Упродовж дня із цих міст транслювалася Божественна Літургія, молебні, акафісти, Ісусова молитва, молитва на вервиці та інші молитви. Завершилося цілоденне чування молитвою на вервиці о 20:00 під проводом Блаженнішого Святослава та духовним гімном України «Боже великий, єдиний». (Новини Ватикану; Ді УГКЦ)

«ХОЧУ ПОБАЖАТИ СОБОРНОГО МИСЛЕННЯ НАШИМ ДЕРЖАВНИМ МУЖАМ», — БЛАЖЕННІШИЙ СВЯТОСЛАВ У ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

«Сьогодні я хочу побажати соборного мислення нашим державним мужам, щоб вони вмели ставити добро народу і держави понад его-

їстичні й приватні інтереси. Хочу побажати соборності духу нашим політикам, щоб вони не шматували нашу країну своєю вузькою, лобістською діяльністю, а дбали про реальне добро наших громадян. Хочу побажати в День Соборності нашому українському народові відчуття єдності в тому, що ми один Божий люд на землях Київських гір!» Про це з нагоди Дня Соборності у своєму профілі у [фейсбуку](#) написав Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав. 22 січня є особливим днем в історії нашої Батьківщини, бо ми згадуємо проголошення Акту злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки, тобто це момент творення соборної незалежної Української Держави. «Зараз ідея соборності є чимось життєво необхідним для українського народу, оскільки соборність – це означає дбати про те, що об'єднує. Навіть більше, це означає ставити за найвищу цінність усе те, що може нас об'єднувати, надихати і робити сильнішими, бо разом нас не подолати», – наголосив Глава УГКЦ. (Департамент інформації УГКЦ)

Є фотографія ще одного «Крутянця» – Івана Сорокевича. Однак, певних та перевірених біографічних даних про нього немає. Іванові Сорокевичу приписують аж три місця народження – сс. Уйковичі (Перемишльський повіт, Підкарпатське воєводство); Боднарка (Горлицький повіт, Малопольське воєводство, Західна Лемківщина) та Олешичі (Любачівський повіт, Підкарпатське воєводство). • А також, батька-священника, убитого у 1945 р. під час польсько-українського етнічного конфлікту, та рік народження – 1898. Однак, якихось документальних підтверджень цим фактам немає. • Вперше ця світлина опублікована у «Пропамятній книзі ювілею 50-ліття української гімназії у Перемишлі», що вийшла друком 1938 року. Там же вказано, що четвертий клас зазначеної гімназії Іван Сорокевич закінчив у 1913/1914 навчальному році. (Історична правда)

священника з села Уйковичі та Григорій Пипський, народжений в селі Мальговичі.

Якою ж була історія цих героїв? Після закінчення школи ім. отця Маркіяна Шашкевича в Перемишлі, хлопці поїхали навчатися

до Другої Київської Української Гімназії ім. Кирило-Мефодіївського Братства. Вже як учні цієї гімназії вони зголосилися до Студентського куреня Січових Стрільців. А в січні 1918 р., попри те, що не мали ґрунтовної військової підготовки, добровільно подалися захищати Україну під Крутами. Після бою полонених зі Студентської сотні більшовики розстріляли. Перед розстрілом саме Пипський почав співати «Ще не вмерла Україна...».

В часи радянської окупації подвиг «Крутянців» усіляко замовчувався, а їхні могили, як в Крутах, так і на Аскольдовій Могилі в Києві, були знищені. Щойно в 1998 р. патріоти з усієї України усипали символічну Братську Могилу при станції Крути.

В 100-ту річницю бою під Крутами ми – учні Комплексу Загальноосвітніх Шкіл ім. отця Маркіяна Шашкевича в Перемишлі, натхнені подвигом «Крутянців» вирішили вшанувати пам'ять наших славних попередників. Влітку 2018 р. ми взяли грудки землі з рідних сіл Сорокевича та Пипського, а 29 січня 2019 р. під час офіційної церемонії вшанування героїв Крут висипали привезену нами землю на Братську Могилу. За упокій душ Івана та Григорія місцевий священник відправив панахиду, а також посвятив пропам'ятну дошку, яку ми привезли з Перемишля.

Працівникам меморіального комплексу ми передали матеріали про долю українців Перемишля на протязі століть, яку підготував наш вчитель історії України – Богдан Білий.

Світлина: Петро Кіх

РАДА ЄПІСКОПСЬКИХ КОНФЕРЕНЦІЙ ЄВРОПИ ВИСЛОВИЛА СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНОЮ

Рада Єпископських Конференцій Європи 21.01.2022 р. оприлюднила Звернення на підтримку України «перед загрозою військового вторгнення Росії» та закликала світових лідерів до готовності «захищати міжнародне право, незалежність та територіальний суверенітет кожної держави». У своєму Зверненні, підписаному архієпископом Гінтарасом Ґрушасом, Президентом Ради, католицькі єпископи Європи висловлюють слова солідарності з українським народом: «В той час як міжнародна спільнота вбачає у діях російських збройних сил реальну загрозу для миру в усьому світі, у час страху та непевності для майбутнього України ми єднаємося з нашими братами і сестрами у вірі та з усім українським народом». Європейські єпископи відгукуються на [ГОЛОС](#) Святішого Отця Франциска, котрий «неодноразово висловлював свою батьківську близькість до "рідної України"». «Разом зі Святішим Отцем хочемо звернутися до правителів з проханням "знайти прийнятні та тривалі рішення для України" на основі діалогу та переговорів і без використання зброї», – йдеться у Зверненні Ради Єпископських Конференцій Європи. ([Секретаріат](#) Глави УГКЦ в Римі)

У КИЄВІ ВІДБУВСЯ ЩОРІЧНИЙ БЛАГОДІЙНИЙ РІЗДВЯНИЙ ЗАХІД «ПРОСФОРА З ПАТРІАРХОМ»

15 січня 2022 року в Києві відбувся щорічний благодійний різдвяний захід «Просфора з Патріархом», який колядою об'єднав греко-католиків, друзів і добродійців Патріаршого собору Воскресіння Христового. Різдвяне дійство проходило в Міжнародному виставковому центрі. Розпочинаючи захід, Блаженніший Патріарх Святослав зазначив: «Просфора – це знак єдності, знак того, що ми разом творимо одну-єдину спільноту, яка має одне серце і одну душу. Тому, коли ми будемо підтримувати цю єдність, її плекати, нею радіти та ділитися, думаю, що будь-які труднощі, які нам принесе цей рік, ми разом зможемо успішно подолати». Відтак Блаженніший Святослав розповів, що цього року українці чекають на візит Святішого Отця Франциска. За його словами, це означає, що ми маємо дуже багато роботи, починаючи від довершення подвір'я навколо Патріаршого собору і закінчуючи іконостасом. «Нас можуть очікувати великі виклики, але й великі благословення, бо кожна трудність є водночас доброю нагодою. А я сподіваюся, що ми всі разом обов'язково добрі нагоди зможемо спрямувати для добра нашої Церкви, нашого народу, нашої Української Держави», – наголосив Предстоятель. ([Пресслужба](#) Київської архієпархії; світлина: Олександр Савранський)

Світлина: Петро Кіх

Ми далеко не перші в Перемишлі, хто згадав про подвиг Героїв Крут. Вже в 1918 р. перемиська поетеса Уляна Кравченко присвятила цій події вірш – «Під Крутами», цитату з якого ми помістили на установленій в Крутах дошці.

Про Івана Сорокевича та Григорія Пипського нагадує також таблиця в нашій школі. Вона була встановлена зусиллями Володимира Пайташа – видатного довголітнього українсько-го суспільно-культурного діяча в Перемишлі.

Минуло століття, коли відбувся бій під Крутами, тоді, в 1918 р., родичі Сорокевича та Пипського не змогли провести їх в останню путь. Ми, привізши землю з Уйковичів та Мальговичів на їхню могилу в Крутах, хотіли бодай таким символічним способом подякувати і віддати шану Героям. Ми, як учні цієї самої перемиської «Шашкевичівки» не маємо права забути про подвиг, який вони здійснили для рятунку молодого української державності.

Наталія Кіх, загальноосвітній ліцей ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі

XI

СЕСТРИ СЛУЖЕБНИЦІ ЗАОХОЧУЮТЬ ВІРНИХ І ДУХОВЕНСТВО УГКЦ ДО МОЛИТВИ ЗА ПРОСЛАВУ о. ЄРЕМІЇ ЛОМНИЦЬКОГО

Сестри служебниці просять душпастирів, ректорів семінарій, спільноти і молитовні рухи УГКЦ поширювати інформацію про життя о. Єремії Ломницького, ЧСВВ, співзасновника Згромадження сестер служебниць Непорочної Діви Марії, та заохочують до молитов через його заступництво. Це допоможе завершити беатифікаційний процес о. Єремії в Україні та передати його до Апостольської столиці.

Про це йдеться у відповідному проханні, яке сестри служебниці скерували до Блаженнішого Святослава та єпископів УГКЦ 10 січня 2022 року.

У листі вони розповідають, що провели зустріч, на якій узгодили кроки та опрацювали різні пропозиції у справі беатифікації ієромонаха. Зокрема, запропоновано відзначити пам'ять о. Єремії Ломницького на пасторальному рівні в епархіях з нагоди дат, пов'язаних із його особою.

DOCTOR UNITATIS: ПАПА ПРОГОЛОСИВ СВЯТОГО ІРИНЕЯ ЛІОНЬСЬКОГО ВЧИТЕЛЕМ ЦЕРКВИ

Посеред Тижня молитов за єдність християн Папа Франциск здійснив ще один промовистий акт, запрошуючи християн шукати у спадщині богословів первісної Церкви джерела для відновлення та збереження єдності Христових послідовників. У п'ятницю, 21 січня 2022 р., він проголосив святого Іриней Ліонського Вчителем Церкви. **У декреті за підписом Святішого Отця читаємо:** «Святий Іриней Ліонський, прибувши зі Сходу, своє єпископське служіння звершував на Заході: він був духовним і богословським мостом між східними та західними християнами». Папа не оминає увагою того факту, що ім'я цього святого (що походить із грецької мови) означає «мирний», виражаючи «отой мир, який походить від Господа та примирює, реінтегруючи в єдності». «З огляду на це, вислухавши думку Конгрегації в справах визнання святих, моєю апостольською владою проголошую його Вчителем Церкви з титулом "Doctor unitatis". Нехай же вчення такого великого Вчителя зможе дедалі більше підбадьорювати мандрівку всіх Господніх учнів до повного сопричастя», – бажає Папа Франциск. (Новини Ватикану)

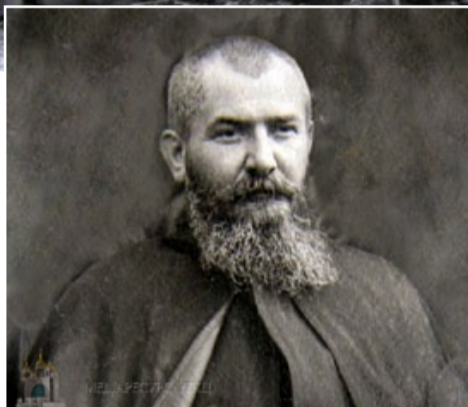
З 16 СІЧНЯ ВСЯ УКРАЇНСЬКА ПРЕСА МУСИТЬ ВИХОДИТИ ІЗ ВЕРСІЮ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

16 січня в Україні почав діяти Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Стаття 25 закону зобов'язує російськомовні друковані ЗМІ повністю дублювати свої матеріали українською мовою. Усі мовні версії видання мають видаватися під однаковою назвою, відповідати одна одній за змістом, обсягом та способом друку, а їхні випуски повинні мати однакову нумерацію порядкових номерів та видаватися в один день. Дія закону поширюється на загальнонаціональні та регіональні (тобто такі, що продаються в кількох областях) видання – місцева преса ще два роки може виходити без української версії. Також у місцях продажу друкованих ЗМІ не менше 50% назв мають бути українською. Порушникам загрожують штрафи від 400 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (6800–8500 гривень). За даними інтернет-видання «Детектор-медіа», більшість видавців обрали перехід на українську. Водночас декотрі видання, зокрема «Бульвар Гордона», обрали двомовний варіант. Деякі регіональні газети призупинили вихід. «Більшість друкованих видань підготувалися до цього заздалегідь і вже мають певну логістику та план дій. Такі видання, як «Факти та коментарі», «КП в Україні», «Вісті», вже почали виходити українською. Деякі видавництва обирають остаточний перехід на український тираж, а дехто може дозволити собі і україномовну, і російськомовну версії», – прокоментувала голова ГО «Детектор медіа» Наталія Лигачова. («Збруч»)

«Вісті» гостро критикували мовний закон, але перейшли на українську

Окрім цього, самі монахині планують розповсюджувати інформацію про священника, заохочувати людей до молитви за його прославу, а також проводити різноманітні заходи всюди, де виконують своє служіння.

Окремо сестри просять, щоб ректори духовних семінарій у вихованні семінаристів звертали увагу на постать о. Єремії як ревного душпастиря, який дбав про виховання серця людини та був чутливим до болів власної Церкви і народу.

«Сподіваємося, що через спільну молитву та наше служіння зможемо активізувати та залучити всі можливі ресурси для поширення інформації про слугу Божого о. Єремію Ломницького задля його вшанування серед віруючого українського люду – на більшу славу Богу та на добро нашої Церкви-матері. Віримо, що слуга Божий о. Єремія Ломницький надалі з неба опікується своїм народом, який він дуже любив і був вірним йому до кінця свого життя», – мовиться у листі.

Отець Єремія Ломницький – ієромонах-василіанин, співзасновник жіночого чернечого Згромадження сестер служебниць Непорочної Діви Марії. Його беатифікаційний процес був відкритий 5 квітня 2009 року в Івано-Франківській архієпархії, де священник був першим ректором семінарії.

Департамент інформації УГКЦ

XI

ОСТАП ДОПОМАГАВ ЛЮДЯМ БАЧИТИ БОГА

Остап Лозинський від народження мав призначення. Ті, хто його зустрічали, відчитували у ньому відкритість і постійний пошук таїнства.

Бог дав йому батьків, які у період брежнєвського застою були тихо яскраві у своїх прагненнях і принципах. Тарас і Роксоляна не сприймали совєцького, але це несприйняття не було лише німим протестом, а виявилось у творенні домашнього простору пошуків правди і краси. Батько був одним з енергійних членів другого покоління галицьких повоєнних колекціонерів, а мама з першої нашої зустрічі 1978 року вкорінилася в пам'ять як рішуча захисниця всього українського.

У ЧЕХІЇ ВІДНОВИЛИ ВСІ ПАМ'ЯТНИКИ ВОЯКАМ УГА

Посол України в Чехії Євген Перебийніс [повідомив](#), що за минулі чотири роки було відновлено всі пам'ятники воякам Української Галицької Армії на території Чехії. За його словами, більшість з тих пам'ятників, попри те, що мають величезну художню цінність і ще більше історичне значення для нас, були в дуже поганому стані й перебували під загрозою зникнення. Зокрема, йдеться про Український меморіал в м. Ліберець за проектом Василя Касіяна, пам'ятник роботи Оксани Лятуринської у м. Пардубіце, пам'ятник у м. Йозефов за проектом Роберта Лісовського, пам'ятник у м. Пршібрам роботи Михайла Бринського, Меморіал у м. Брно (вірогідно роботи М. Бринського). Досі залишався не відновленим лише один меморіал – унікальний пам'ятник також роботи Михайла Бринського біля с. Лада в Под'єштеді. Відкритий він був 100 років тому – у 1921 році, на місці поховання вояків УГА, що померли в недалекому таборі для інтернованих. Перебийніс повідомив, що наприкінці минулого року група ентузіастів-волонтерів професійно взялася за цю благородну справу після того, як Посольство отримало на здійснення робіт необхідні дозволи. (Історична правда)

«ДО БРАМИ СВІТЛА»

Книга культуролога Романа Корогодського вміщує вісім літературних портретів: Віктора Петрова (В. Домонтовича); Юрія Шевельова; Юрія Луцького; Сергія Параджанова; Івана Дзюби; Євгена Сверстюка; Михайлини Коцюбинської; Опанаса

Роман Корогодський
ДО БРАМИ СВІТЛА

ПОРТРЕТИ:
Віктор Петров
Юрій Шевельов
Юрій Арський
Сергій Параджанов
Іван Дзюба
Євген Сверстюк
Михайлина Коцюбинська
Опанас Заливаха

Заливахи. Обраний жанр – оптика, крізь яку автор осмислює життя особистості в умовах комуністичної системи. У книзі йдеться про людей, які стали ключовими постатями української культури ХХ століття. Усі вони балансують між різними моральними імперативами. Їхнє життя виповнене дивовижними контрастами – злетами та падіннями. Численні документи, свідчення самовидців, розвідки науковців і власні спогади формують своєрідний есеїстичний стиль автора. У виданні збережено особливості авторського слововжитку і синтаксису, однак правопис уніфіковано до сучасного. («Дух і літера»)

У цей особливий мікросвіт родинного будинку на Майорівці, де жила розгалужена родина нонконформістів, де зростав Остап, у скарбницю старих вишиванок, кахлів, ікон на склі, образів, я мав щастя потрапити 21 лютого 1988 року. Я тоді запам'ятав їхнього сина – круглолицього милого п'ятилітнього хлопчика, його темні очі, які розкривали душу. І його, і інших.

Ostap Lazynsky wears traditional garb decorated with his mother's needlework. Ukrainians are rediscovering their own culture, and Ostap is learning to draw and paint in the Ukrainian style.

Вже через два роки ми зустрілися знову: Остап розказував американським журналістам, які приїхали побачити перший вільний Великдень Української Греко-Католицької Церкви, а я супроводжував тих журналістів і допомагав з перекладом. У архіві залишилася вирізка: фото з підписом, що цей хлопчик у вишитій мамою сорочці хоче вчитися малювати у народному стилі.

Остапові пошуки тривали. Він повернувся у мій світ дорослим, надзвичайно обдарованим, глибоким і виразним митцем. В незалежній Україні мікрокосмос, у якому він зростав, поширювався, виходив з підпілля, і саме такі молоді ентузіасти як Остап допомагали його відроджувати і по-новому творити.

Живописця, який пройшов коледж Труша і Академію мистецтв, почав зауважувати Львів і ширші мистецькі кола. Лозинський проявляв свій талант у різних жанрах і тематиці, і про повноту його творчості ще напишуть мистецтвознавці і історики, до моєї ж душі він промовив крізь свою багатогранну іконографію. Ми перетиналися то тут, то там, то у Львові, то в Парижі, куди їхня група приїхала на запрошення нашої єпархії, часом навіть обмінювалися кількома чи більше словами, але основна наша комунікація була безсловесною, таїнственною. Годі порахувати, скільки годин я провів у молитві, вдивляючись у його образи в каплиці Стрітєння, як тепер кажуть, старого корпусу УКУ на Свенціцького.

Останнє півріччя у мене вдома в Філадельфії тривала виставка сучасних творів українського сакрального мистецтва. Ця виставка, якій сприяв Костянтин Шумський (власник і директор галереї ICONART), була черговим виявом гідного відродження іконографії і релігійного мистецтва в пострадянській Україні. Виставка представляла багатогранне, проте духовно гармонійне середовище. Їх різнили теми, жанри, стилі, навіть матеріал, але кожного разу, з гостями чи наодинці, зупиняючись перед виставленими творами, я отримував стійке відчуття, що ці художники поважають одне одного, живуть у особистих духовних пошуках, у сопричасті, серед них не домінує хворобливо конкурентний індивідуалізм. Майже щодня, вітаючи гостей у нашій господі, я мав нагоду представляти і твори, і художників. Серед них Остапа Лозинського. Його і побратима Романа Зілінька я, мабуть, знав найкраще. Про Остапа я говорив чимало, бо його твори до мене промовляли. Їхні жанр і гама були широкими. Різні, але всі вдалі.

Остап малював радісні ікони у фольклорно-бароковому стилі, які впливали з традиції нашої минувшини. Він причинився до відродження ікони на склі, яка процвітала на зламі XIX і XX століття в Західній Україні і в різних східно-слов'янських культурах по обидва боки Карпат, вивчав широкий європейський контекст та українські особливості. Вивчав і навчав.

Світлина Ірини Середи для *The Ukrainians*

Проте це не було лише відтворення роботи старих майстрів. У тих народних іконах є особливий, Остапів, стиль, який ще яскравіше проявився у його творчих пошуках у наскрізь сучасних жанрах. Його сучасні ікони і живопис, через які Остап Лозинський буде записаний в історію українського сакрального мистецтва, віддзеркалюють непрсту духовно-психологічну мандрівку. Не будучи спеціалістом, не претендую на глибокий аналіз, можу сказати лише, що колористика і форми, а особливо духовні настрої і пережиття, виражені в творчості Остапа Лозинського, чітко вирізнялися і характеризували зрілу людину. Здалека я міг бачити, як Остап працює системно над творчістю, дослідженнями, публікаціями потужних альбомів і творенням середовища.

Для багатьох художників молодшого покоління коляда буде завжди пов'язана з Остапом Лозинським.

Остап Лозинський, «Чому ви шукаєте серед мертвих Того, Хто є живий? Тут Його немає; Він воскрес!»

Скільки людей усвідомлювало Різдво, народження серед нас Сина Божого, через середовище, яке він формував.

Хоча у творчості Остапа Лозинського присутні душевний сумнів, смуток, тривога, для мене він залишиться людиною і художником віри, плідності і дару. Він давав і дарував. Я вдячний йому за те, що кілька років поспіль тисячі різдвяних листівок, які я вислав у різні країни, мали його руку і дотик. Дякую, Остапе, за ікони Спасителя, Богородиці, Миколая, за Бориса і Гліба, які будуть перед моїми (нашими) очима. На жаль, наш задум, щоб саме Остап розписав храм у Санлісі, де жила і звідки правила Анна Ярославна, ніколи не буде здійснений.

Життя людини є глибоким таїнством. Остап Лозинський належить до тих, який це таїнство усвідомлював протягом життя, в нього поринав і потужно, щиро і палко представляв іншим. Він ділився з іншими близькістю з Богом, і тепер вона для нього звершилася.

Ми мали великий дар, боговидця і боголюбця, ми мали людину, яка любила і вчила нас любити. Тепер ми покликані його уроки і знаки розуміти і відчитувати та слідувати за ними у мирі і вірі. Ми розуміємо, що треба підкочувати рукави і працювати, щоб те, що Остап розпочав, росло і розвивалося, щоб наша коляда звучала, щоб розуміння Божої присутності набувало сучасних пророчих видів і вимірів, щоб здатність об'єднувати, творити середовище, спільноту, сила якої нездоланна, збагачувалася.

У ці дні багато болю і сліз, але ми також знаємо, що сповнюється те, у що Остап вірив, те, що він опишував і проголошував через красу, щирість і любов. Ми віримо, що з воскреслим Господом він смерть переміг і у воскреслому Христові живе.

Митрополит Борис Гудзяк, «Збруч»

Остап Лозинський, «Борис і Гліб зі сценами життя», 2013 р.

XI

СВЯТА БЛАГОВІРНА КНЯГИНЯ ІРИНА, ДРУЖИНА ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Олексій Лобода, «Інгеґерда»

23-го лютого наша Церква святкує пам'ять благовірної великої княгині Ірини (пом. 1050 р.), дружини Ярослава Мудрого. Хоч вона не є одною з найбільших святих нашої Церкви, все-таки, вона своїм життям вказала на деякі основні елементи християнської святости, за що Бог прийняв її до хору святих.

Свята Ірина була найстаршою дочкою шведського короля Олафа, якого в «Житті Святих» названо «мудрим» та «найбільш християнським королем». «Житіє» св. Ірини згадує, що його так названо із-за великих добродійств, вчинених ним християнській релігії. Мати Ірини, королева Астрида, також була знана за свій розум і доброту.

Шведською Ірина називалася Інгеґерда. В її «Житті» читаємо, що вона отримала виняткову на той час для жінки освіту, бо вивчала літературу, історію та релігію. Була вона запопадлива, смілива, брала участь в загальному житті своєї країни, часто подорожувала і що найважливіше, мала великий вплив на всіх, з ким стрічалась.

В 1016 р. Ірина вийшла заміж по волі свого батька за мужа «який був достойний його дружби», – великого князя Ярослава Мудрого. «Житіє» згадує, що Інгеґерда, ставши великою княгинею руською, вповні віддалася інтересам своєї нової батьківщини та стала

вірною помічницею і дорадницею свого чоловіка. Добрі відносини між скандинавськими країнами та Руссю в цей час у великій мірі завдячуємо впливові св. Ірини. Свята княгиня також стала відома як оборонець покритих європейських князів. Вона дала притулок синам англійського короля Едмунда та норвежському принцові Магнусові.

Про відвагу і розум св. Ірини збереглося оповідання, як то під час конфлікту між Мстиславом, князем тмутороканським, і його братом Ярославом Мудрим свята княгиня запропонувала Мстиславу відбутися з нею двобій, щоб так справу вирішити. Таким чином тмутороканський князь був примушений припинити повстання, бо не міг прийняти виклику, кажучи, що не привик змагатися у двобою з жінками.

Св. Ірина була матір'ю сімох синів і трьох дочок. Із синів найбільш знані чотири найстарші: Володимир, князь новгородський (якого згодом теж визнано святим); Ізяслав київський; Святослав чернігівський та Всеволод, батько Володимира Мономаха. Її дочки стали королевами: славна Анна французька («Ярославна»); Марія угорська та Єлисавета норвежська.

Однак, була це родина помітна не тільки своїми політичним впливом і зв'язками, але і своєю побожністю. Митрополит київський Іларіон у своїй проповіді на честь Володимира Великого ось такими словами висловлюється про високу мораль княжої родини. Звертаючись до покійного володаря, він каже: «Подивись і на побожну твою невістку Ірину, подивись на своїх внуків і правнуків, як живуть, як охороняє їх Господь, як тримаються вони віри за твоїм переказом, як прославляють Христа і поклоняються його імені».

Св. Ірина насправді виявила ту побожність, ставши засновницею першого жіночого монастиря в Україні. Частина стіни того монастиря, який знаходився в Києві, збереглася донині. «Життя Святих» нам каже, що в той час фундатори монастирів не тільки опікувалися монастирями, але й управляли ними. Можна собі уявити, яке тісне відношення до монашого життя мусіла мати ця княгиня, коли зуміла управляти монастирем. Монастир цей був під покровом святої великомучениці Ірини (з 2-го століття), яка теж походила зі шляхетського роду.

В 1045 р. двір великого князя Ярослава Мудрого виїхав до Новгороду на відкриття Собору Божої Мудрости. Найстарший син Ярослава та Ірини, св. князь Володимир, зайнявся був будовою величавого храму. З «Життя» можна здогадуватись, що Ірина залишилася в Новгороді аж до своєї смерті.

Упокоїлася 23-го лютого (за старим стилем) 1050 р. Перед своєю смертю Ірина прийняла монаший постриг та ім'я «Анна». Саме тому в календарі святих знаходимо її звичайно під цим іменем. Постриження великої княгині помітне тим, що це перша українська княгиня, яка стала монахинею.

***

Прочитавши цей життєпис, читач може запитати: а в чому великі заслуги цієї людини? Де та глибока побожність, геройське ісповідання віри чи виснажлива праця, якою визначаються святі?

З джерел, що збереглися до сьогоднішнього дня, знаємо, що княгиня Ірина справді не була такою блискучою постаттю, але біля її мощів діялися різні чуда. Майже чотири століття пізніше новгородський архієпископ Євтимій встановив празник цієї благочестивої княгині.

Відсутність наявної святості все-таки ніяк не повинна породжувати у нас сумнівів, мовляв, її канонізова-

Князь Ярослав Мудрий, малюнок з книги Миколи Аркаса «Історія України-Русі», 1912 р.

но тільки тому, що вона була княгинею та фундатором церкви. По-перше, дуже мало княгинь канонізовано в нашій Церкві, бо всього тільки шість. По-друге, коли говорити про фундаторів, то чи не найбільшим в той час був якраз чоловік св. Ірини, Ярослав, але його святим не визнали. А він же здвигнув найбільш величавий храм в тодішній східній Європі, київську Софію!

Оцей брак «блискучої святості» дає нам нагоду до пригадування над характером справжньої християнської святості. Християнська святість не полягає тільки у здійснюванні великих подвигів. Навіть надзвичайні діла є безвартісні, коли бракує основного прагнення пізнавати Бога в кожній хвилині нашого життя та виконувати Його волю в найдрібніших справах. Саме таким прагненням і поведінкою відзначалася св. Ірина. Як вірна дочка, дружина, мати та володарка вона примінювала християнські засади до всіх аспектів свого многогранного життя.

В наших часах, коли ми застановаємося над важливим завданням християнської родини, слід звернути увагу на цей приклад родинного передання євангельських вартостей. Від Олафа шведського до Володимира Мономаха бачимо тяглість такого передання. А посередині стоїть жінка, благовірна княгиня Ірина. Без таких родин годі сподіватися, щоб Церкві вдавалося євангелізація людства.

В оцінці святості цієї жінки не можна легковажити і тої обставини, що вона вперше заснувала жіночий монастир в Україні й стала першою монахинею княжого роду. Церква завжди дорожила такою відвагою чи «християнською оригінальністю». Тому і Володимир Великий, як просвітителю України, такий почитаний серед нас. Людські рішення – ті відважні кроки, що починають нові напрями чи навіть цілі доби в житті Церкви, – завжди заслуговують на великий подив з нашої сторони.

Хай св. Ірина, непомітна, але все-таки справжня свята нашої землі, стане для нас живим прикладом послідовного виконання християнських обов'язків, а ми молимося до неї за кращу долю нашої батьківщини, якої вона була колись доброю володаркою.

Диякон Петро Ґаладза, «Церковний вісник»

16.04.2020 р., виступив Папа Бенедикт XVI у свої 93 роки. Очолював Католицьку Церкву з 2005 по 2013 рік. Був 265 Папою. У цей день народження не приймав гостей у зв'язку із спалахом пандемії COVID-19. Світлина: L'Osservatore Romano

СВЯЩЕННИК – ПОСЛАНЕЦЬ БОГА СЕРЕД ЛЮДЕЙ

З листа Папи Бенедикта XVI до семінаристів

ШАНОВНІ СЕМІНАРИСТИ!

Коли у грудні 1944 р. я був призваний на військову службу, командир роти запитав нас, яку професію ми хотіли б здобути в майбутньому. Я відповів, що хотів би бути католицьким священником. Лейтенант сказав, що мені слід пошукати щось інше, бо у новій Німеччині не буде потреби в священниках. Я ж добре знав, що ця «нова Німеччина» була на схилі свого існування і що у кризовій ситуації їй чи не найбільше потрібні священники. Сьогодні ситуація зовсім інша. Однак, багато хто і зараз думає, що духовенство є не майбутньою перспективою, а пережитком старовини.

Ви ж, дорогі друзі, незважаючи на застереження і сумніви, вирішили вступити до семінарії і стати на шлях священничого служіння в Католицькій Церкві. І добре зробили. Люди завжди потребуватимуть Бога, навіть в епоху глобалізації і «високих» технологій, щоб ми з Ним і через Нього вчилися жити і опановувати критерії правдивої людяності.

Там, де людина не досвідчує Бога, життя стає пустим і вона завжди чогось потребує. Тому шукає потіхи в алкоголі або насильстві, які все більше загрожують молоді. Бог живе. Він створив кожного і знає всіх. Він настільки могутній, що знаходить час для наших малих справ: «Вам же все волосся на голові пораховано» (Мт. 10:30).

”

В Літургії ми молимося разом із вірними всіх часів – минуле, теперішнє і майбутнє з'єднуються в один великий молитовний хор.

Бог живе і потребує людей, що існують для Нього і сприймають Його по-своєму. Так, священство не позбавлене сенсу: світ потребує пастирів, завжди потребував і потребуватиме, поки буде існувати.

Семінарія є спільнотою в дорозі до священничого служіння. Вже в самому цьому твердженні сказано дуже багато: не можна стати священником. Спільність тих, що прагнуть служити спільній Церкві, є необхідною. В цьому листі хотів би, згадуючи свої семінарійні роки, вказати на деякі важливі моменти вашого перебування в дорозі.

Хто хоче стати священником, мусить перш за все бути «чоловіком Божим», як його окреслює Павло (1 Тим. 6:11). Для нас Бог не є віддаленою гіпотезою, не є кимось незнаним, що викристалізувався після Великого Вибуху. Бог об'явився в Ісусі Христі. В Його обличчі бачимо обличчя Бога. В Його словах чуємо самого Бога, що до нас говорить. Тому найважливішою в дорозі до священства і подальшому служінні є особиста зустріч з Богом в Ісусі Христі.

Парох не є адміністратором якогось товариства, що старається утримати і збільшити кількість його членів. Він – глашатай Бога посеред людей. Він прагне повертати людей до Бога, формуючи таким чином їхню спільноту. Ось чому так важливо, щоб ви, дорогі друзі, навчилися жити у постійному контакті з Богом. **Коли Господь просить нас завжди молитися, то не має на увазі, щоб ми безперестанно промовляли слова молитви, але щоб ніколи не втрачали внутрішнього контакту з Богом. Вправлятися у підтриманні такого контакту – ось правдивий сенс нашої молитви.** Відтак, важливо, щоб кожен день починався і закінчувався молитвою; щоб ми слухали Бога, читаючи Святе Письмо; щоб ми висловлювали наші прагнення і надії, радості і терпіння, помилки і слова вдячності за все, що добре і гарне; щоб, у такий спосіб, бачили Його точкою відліку всього нашого життя.

Бог для нас – не просто слово. У Таїнствах Він особисто дарує нам Себе за посередництвом скінченних речей. Центром наших відносин з Богом і структури нашого життя є Євхаристія. Святувати її через глибоку участь і, таким чином, особисто зустрічатися з Христом – це повинно бути центром кожного нашого дня. Святий Кипріяні,

пояснюючи євангельське прохання «Хліб наш насущний дай нам сьогодні», говорив, поміж іншим, що «наш хліб», хліб, який можемо щоденно приймати в Церкві, – це сам Господь в Євхаристії. Отож, у молитві «Отче наш» ми просимо, щоб Він дарував нам кожного дня цей «наш хліб»; щоб він завжди був нашою їжею.

”

Для нас Бог не є віддаленою гіпотезою, не є кимось незнаним, що викристалізувався після Великого Вибуху. Бог об'явився в Ісусі Христі. В Його обличчі бачимо обличчя Бога.

Для правильного звершення Євхаристії потрібно також, щоб ми вчилися пізнавати, розуміти і любити Літургію Церкви в її конкретній формі. В Літургії ми молимося разом із вірними всіх часів – минуле, теперішнє і майбутнє з'єднуються в один великий молитовний хор. На основі свого особистого досвіду можу сказати, що це натхнене заняття – вчитися поступово розуміти, як все це розвивалося, який досвід віри закладено в служіння Меси, скільки поколінь склали її в молитві.

Важливим є і Таїнство Покаяння. Воно вчить мене дивитися на себе з точки зору Бога, примушує мене бути чесним із самим собою. Воно веде мене до смирення. Арський пастир свого часу сказав: «Ви думаєте, що нема сенсу сьогодні отримувати відпущення гріхів, усвідомлюючи, що завтра вчините ті самі гріхи. Але сам Бог в цю мить забуває про ваші завтрашні гріхи, щоб сьогодні дарувати вам свою благодать».

Хоч ми постійно повинні боротися з одними і тими самими помилками, важливо протистояти стверділості душі, байдужості, які приймають факт, що ми так влаштовані. Важливо не зупинятися на шляху, не впадаючи в скрупульозність, усвідомлюючи, що Бог завжди прощає нам заново. Однак, не піддаючись і зворотньому, що не дозволяє вести боротьбу за святість і виправлення. Крім того, дозволяючи простити себе, я вчуся прощати інших. Визнаючи свою неміч, я стаю більш терплячим і розуміючим відносно слабкостей ближніх.

”

Коли Господь просить нас завжди молитися, то не має на увазі, щоб ми безперестанно промовляли слова молитви, але щоб ніколи не втрачали внутрішнього контакту з Богом. Вправлятися у підтримуванні такого контакту – ось правдивий сенс нашої молитви.

Підтримуйте в собі лояльність до народного благочестя, багатогранного в різних культурах, але завжди дуже простого, тому що, врешті-решт, таке серце людини. Звичайно, народне благочестя тяжіє до ірраціональності, а часто і до поверхневості. Але, тим не менше, відмовлятися від нього, зовсім помилково. Через нього віра проникла в серця людей і стала частиною їх почуттів, їх звичок, їх буденного життя. Тому, народне благочестя – такий великий спадок Церкви. Віра стала плоттю і кров'ю. Розуміється, народне благочестя слід постійно очищати

і спрямовувати його до віри, однак, воно достойне нашої любові і по-спражньому робить нас «народом Божим».

Час семінарії – це також, і перш за все, час навчання. Християнська віра має раціональний та інтелектуальний вимір, що становить її суть. Без нього віра не була би сама собою. Павло говорить про «образ навчання», якому ми були передані в Хрещенні (Рим 6, 17). Ви всі знаєте слова святого Петра, які середньовічні богослови розглядали як виправдання раціонального і науково розпрацьованого богослов'я: «*Будьте завжди готові дати відповідь всякому, хто попросить у вас звіту [logos]*» (пор. 1 Петр. 3:15). Підготуватися до таких відповідей – одне із головних завдань, яке потрібно вирішити в роки семінарії. Можу лише настійливо просити вас: «Вчіться старанно. Використовуйте роки навчання. Ви не пошкодуєте про це». [...]

Важливо глибоко розуміти Святе Писання в його повноті, єдності Старого і Нового Завітів: формування текстів, їх літературні особливості, поступове групування аж до встановлення канону священних книг, внутрішню динамічну єдність, яку не видно на поверхні, але яка лише одна наділяє кожен окремих текст його повним значенням. [...]

Роки семінарії повинні бути також часом людського дозрівання. Для священника, який повинен супроводжувати інших людей крізь увесь життєвий шлях аж до воріт смерті, важливо, щоб він сам знаходився у правильній рівновазі серця і розуму, розуму і почуттів, тіла і душі, щоб він був по-людськи «цілісним».

Християнська традиція завжди узгоджувала з «богословськими чеснотами» «основні чесноти», які виводяться з людського досвіду і філософії, та й узагалі зі здорової етичної традиції людства. В цей контекст включається також і інтеграція сексуальності в цілісність особистості. Сексуальність – це дар Творця, але це також і завдання, яке стосується розвитку власної людської природи. **Не будучи інтегрованою в особистість, сексуальність стає банальною і, водночас, руйнівною. Сьогодні ми переконаємося в цьому на багатьох прикладах у нашому суспільстві.**

Нещодавно нам з великим жалем доводилося констатувати, що деякі священники знехтували своїм служінням через сексуальні переступи. Замість того, щоб вести людей до людської зрілості і служити їй прикладом, вони своїм насильством спричинили руйнування, у зв'язку з якими ми переживаємо глибоку скорботу і жаль.

Внаслідок всього цього у багатьох, а може бути, і у вас самих, могло виникнути питання: а чи добре це – ставати священником, чи має сенс шлях целібату, як справжній шлях людського життя? Однак, випадки насильства, які повинні бути рішуче осуджені, не можуть дискредитувати місію священника, яка залишається великою і чистою.

Сьогодні витоки покликання до священства більш різноманітні, ніж у минулі роки. Рішення стати священником нині часто народжується з досвіду вже отриманої світської професії. Часто воно виростає у спільнотах, особливо у рухах, які заохочують спільнотну зустріч з Христом і його Церквою, духовний досвід і радість у служінні віри.

Це рішення визріває також і в зовсім особистих зустрічах з величчю і убогістю людського буття. Таким чином, кандидати до священства часто живуть на зовсім інших духовних континентах. Розпізнати загальні елементи майбутнього служіння і свого духовного шляху може виявитися для них важкою справою. Саме тому семінарія має важливе значення, як спільнота на дорозі виходу за межі різних форм духовності. Рух це неперевершена річ. [...]

**Ватикан, 18 жовтня 2010 р., у свято св. євангелиста Луки.
Ваш у Господі, Бенедикт РР. XVI
Джерело: «Місіонар»**

64 роки тому ХГ писав ...

ЙОРДАНСЬКІ ВОДОСВЯТТА В ПЕРЕМИШЛІ (2)

Присвячую світлій пам'яті останнього пароха м. Перемишля,
о. крил. Володимира Гмитрасевича.

З другим приходом большевиків в 1944 р. та по насильнім вивезенні єп. Йосафата Коциловського до УССР і виселення поляками українського греко-католицького населення з міста і цілого Посяння – закінчилась 1000-літня історія Йорданських водохрещів на водах Сяну в Перемишлі...

Чи на все? Безповоротно?

II. Я переїхав зі Львова до Перемишля, обнявши тут директуру перемиської української державної гімназії, в квітні 1932 р. і бачив та пережив пораз перший йорданське свято водосвяття в Перемишлі на Сяні щойно в 1933 р. Було це не лише найвеличавіше церковне свято візантійсько-католицького обряду, але й заразом наймогутніша маніфестація українсько-національного характеру за політичної дійсності в границях обновленої в 1919 р. на українських етнографічних землях Річи Посполитої.

Державний конкордат, заключений між урядом Польщі і св. Римським Престолом в 1925 році, гарантував українцям, греко-католикам, свободу віросповідання в Польщі та недоторкаємість релігійних процесій та церковних походів. Це давало перемиській капітулі повну свободу рухів при її церковних процесіях на Сян в часі Йордану.

Йорданські богослуження зачинались по старій традиції в перемиській катедральній церкві вже в год. 5 рано, а Служба Божа починалась в 8 год. До церкви напливали маси вірних з міста, передмість й околиці, приходили делегації українських товариств, інституцій і шкіл, між ними також представники нашої української державної

гімназії, приходили процесії з церкви на Болоню Вовчім, Перекопаній і з засянської церкви о. о. Василіян, і наповняли щерть катедральну церкву.

Архиєрейську Службу Божу правив сам Владика Кир Йосафат Коциловський в асисті перемиських крилошан, він теж виголошував проповідь, а його могучий, дзвінкий баритоновий голос підносив велич цього річного великого свята; співав хор питомців Дух. Семинарії.

По Службі Божій виходила процесія з катедр. церкви, формувався похід (по вказівках першого катедр. сотрудика о. Володимира Маселка) і під проводом сивобородого Владика рушала процесія при співі колядок вниз вулицями міста над Сян, де в навечеря Богоявлення вирізувано на Сяні великих розмірів ледовий хрест, ставлено перед ним на леді провізоричний, смеречиною прикрашений вівтар, забезпечувано поруччями вирубану в леді полонку, щоб хто не попав у воду, а перед вівтарем кладено поміст, застелений хідником з церкви.

Коли на Сяні лід був непевний, або була відлига, то уставлювано деревляний хрест і престіл на березі, – по стороні трьох хрестів, напроти «Робітничого Дому» на Засянні.

Маси вірних окружали і супроводжували свого на мороз нечулого, на непогоду незважаючого Владика⁸, хор питомців Духовної Семинарії співав коляди, Владика благословив старовинним, з грушкового дерева XV ст. трираменним хрестом нарід, що в побіжнім скупченні духа спішив з баньками по свячену воду, а молоді «пластуни» держали порядок.

Колись, за австрійських часів, брав у перемиськім йорданським святі участь завсіди військовий командант австрійської воєнної кріпости Перемишль зі своїм генеральним штабом, з військовою парадом перемиського гарнізону і з військовою музикою, який заступав тоді «Його Цісарсько-Королівське і Апостольське Величество»,

64 роки тому ХГ писав ...

та повітовий староста галицького цісарського намісника. До них прилучались представники всіх державних урядів, від найвищих до найдрібніших, усі купці без різниці їх віросповідання замикали свої склепи [крамниці], нарід заповняв усі вулиці і площі в місті від катедри, аж до Сяну. Перемишль стояв тоді під знаком греко-катол. обрядового й українського національного свята.

Військовий гарнізон перемиської кріпости надавав (від часів, як корпусний командант генерал Гальгоція став командантом перемиської воєнної кріпости) йорданському водосвяттю на Сяні надзвичайної зовнішньої величі; поява ген. Гальгоція⁹ в процесії притягала маси глядачів інших віровизнань і викликувала серед українського населення Перемишлянщини щирі австрофільські настрої, які наявно виступали в часі облоги Перемишля москалями в 1914/15 рр.

За Польщі це змінилося. Не брали вже в йорданському святі участі ані представники польської місцевої корпусної Команди, ані польської політично-адміністративної влади. Хоч для історичної правди ствердити треба, що польська військова місцева командантура за генерала Зосік-Тессара віднеслась була до парохії м. Перемишля з пропозицією взяти участь в церковній йорданській процесії і водосвяттю на Сяні з військовою парадом і військовою музикою, як це було за австрійських часів – з проською пом'янути при молитві президента Польської Річипосполитої і польську армію, як це колись за Австрії священик, чи Владика при водосвяттю молився: *«І спаси, Господи, благовірного Імператора нашого (імярек – Франца Йосифа I, чи Карла II)».* (далі буде)

**Степан Шах, «ХГ», 1958 рік.
Мову оригіналу збережено**

⁷ Про насильне вивезення єп. Йосифа Коциловського польським «урядом безпеченства» з Перемишля і передачу його большевицькій владі на залізничній станції в Медиці в часі йорданських свят в 1946. р. – гляди мій спомин «Пам'яті перемиського Владика Кир Йосафата Коциловського», розділ: «Житейський шлях бл. п. Єп. Йосафата Коциловського», на стор. 40, видання «Християнського Голосу», коштом о. Івана Кота, душпастиря в Шарлеруа, в Бельгії. – С. Ш.

⁸ Заховалась у мене й досі виразна фотознімка з йорданського процесійного походу під проводом Владика Йосафата на Сян з 1939 р.; – в оточенні вірних і представників товариств, – з якої належало б зробити репродукцію для історичної ілюстрації часу. (Фотознімка є роботи фотографа Шварца, що робив усі знімки для ілюстрованих «Звітів» нашої гімназії.) – С. Ш.

⁹ Від цього ген. Гальгоція, незвичайно спосібного військового штабовця і оригінальної людини, походить знана, стратегічного характеру, фраза «Хто хоче панувати у Львові, той мусить боронити Перемишль». Тому розбудував він перемиську кріпость! Не розуміли однак тої стратегічної правди опісля, ані Йосиф Джугашвілі-Сталін, ані Микита Хрущов, коли Перемишль Польщі легкодушно віддали. А як було з Перемишлем в 1918 році? На тему ген. Гальгоція кружляли ще й за могого побуту в Перемишлі серед старих перемишляків усякі анекдоти. Дві цікаві такі анекдоти чув я від старенького крилошанина о. Мих. Мрица, які колись принагідно, при добрім гуморі оповім читачам «Християнського Голосу».

У ЛЬВОВІ ВІДРЕСТАВРУВАЛИ ДАВНІ ІКОНИ, ЗНАЙДЕНІ У ЦЕРКВІ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ

Давні ікони, знайдені у селі на Тернопільщині, відреставрували у Львові. Про це кореспонденту Укрінформу повідомив пресекретар Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ отець Олег Харишин.

«Майже два роки тривала реставрація віднайдених взимку 2020 року у селі Мар'янівка Тернопільського району п'яти старовинних ікон. Над відновленням святих образів працювали досвідчені реставратори зі Львова Роксолана Мокрій та Юрій Буньо. Ікони після реставрації повернуто на парафію Різдва Пресвятої Богородиці у Мар'янівці», – розповів отець Харишин.

За його словами, у наступному році церква у згаданому селі відзначатиме 130-річчя з часу побудови. Саме ця подія стане особливою нагодою оглянути відреставровані ікони та помолитися перед ними.

Два роки тому у храмі села Мар'янівка під час перекриття церковного даху було виявлено ікони, вік яких 126 років. За твердженнями релігієзнавців з Тернополя та Львова, святі образи – цінні зразки сакрального мистецтва Західної України.

Укрінформ; світлини: Тернопільсько-Зборівська архієпархія УГКЦ

ДУМКА ПРО ІНШУ ОСОБУ

В нашому щоденному житті ми дуже легко ставимо оцінки людям, або, як ми кажемо, осуджуємо. Практично будь-яка людина, яку ми зустрічаємо на своїй життєвій дорозі, одразу є оцінена нами.

Найбільше ми дивимось на іншу особу через призму самого себе, це значить через наші знання, досвід і переконання. Ми завжди, свідомо чи не свідомо, порівнюємо іншу особу з собою. «Я би так не зробив, я б так не поведився».

Однак ми ніколи не знаємо глибинних мотивацій цієї особи, чому саме так чи інакше вона повелась, що її спонукало до того чи іншого рішення. Всі ми мали досвід, коли осудили якусь особу, однак, коли пізніше отримали більше інформації, то бачили, що наше осудження було невірне.

Всі ми повсякчас дивимось на будь-яку особу суб'єктивно. І як нам хтось каже,

що він об'єктивний, то будьте певні, що ця особа є досить суб'єктивна. Бо ж кожен з нас створив свій світогляд на основі свого особистого досвіду та знань. То ж вірно у нас кажуть, що пункт бачення залежить від місця сидіння. Навіть коли здобуємо більше знань і досвіду, ми тим паче переконуємось в тому наскільки ми є обмежені і навіть детерміновані в своєму світогляді.

Тому коли ми знову зустрінемо ту чи іншу людину, **стримуймо себе**, щоб одразу не давати оцінку цій особі. Пробуймо приймати цю особу, як приймає її такою як вона є Господь. А навіть, коли маємо якусь сформовану думку про неї, завжди пам'ятаймо, що ця моя думка може завтра, або післязавтра змінитись, коли я зустріну і отримаю нову інформацію про цю людину.

**Владика Венедикт Алексійчук, з ФБ.
Заголовок від редакції «ХГ»**

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

ДЕКРЕТ ПРОГОЛОШЕННЯ ПОСТАНОВ СІНОДУ ЄПІСКОПІВ УГКЦ 2021 року

Мюнхен, 12.01.2022 р. Б.

Вих. АЕ-22/013

ДЕКРЕТ

На славу Святої, Єдиносущної, Животворящої і Нероздільної Тройці, Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь

БОЖОЮ МИЛІСТЮ

КИР БОГДАН ДЗЮРАХ

Апостольський Екзарх для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії

Всечесним та всесвітлішим отцям, богопосвяченим особам, возлюбленим братам і сестрам у Христі Екзархату!

Задля добра місцевої Церкви, яке виражається у зберіганні церковної єдності, а також для кращої організації життя і церковної дисципліни Апостольського Екзархату, беручи до уваги припис кан. 150 §3, Кодексу Канонів Східних Церков, ми владою нам даною, у відповідності до норми кан. 191 §1, ККСЦ проголошуємо Постанови Синоду Єпископів УГКЦ 2021 року (див. додаток) і постановляємо, що вони наберуть чинності з моменту опублікування на офіційному сайті Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині та Скандинавії.

Ці постанови є обов'язкові для виконання у всьому Екзархаті, а також, в межах церковного законодавства, в інститутах богопосвяченого життя.

Додаток до декрету становить інтегральну частину даного декрету.

Даний декрет набуває чинності з моменту опублікування.

**† Богдан, Апостольський Екзарх
о. Андрій Дмитрик, Канцлер Курії**

Дано у Мюнхені при катедральному соборі Покрова Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного дня 12 січня 2022 року Божого

ДОДАТОК ДО ДЕКРЕТУ ВИХ. АЕ-22/013 ВІД 12.01.2022

Вих. ВА 21/299

ДЕКРЕТ

На славу Святої, Єдиносущної, Животворної і Нероздільної Тройці, Отця, і Сина, і Святого Духа, і на добро ввіреного нам Божого люду. Амінь

**БОЖОЮ МИЛІСТЮ І В ПОВНОМУ СОПРИЧАСТІ
З РИМСЬКИМ АПОСТОЛЬСЬКИМ ПРЕСТОЛОМ
СВЯТОСЛАВ, Верховний Архиєпископ Києво-Галицький Української Греко-Католицької Церкви**

Високопреосвященним і преосвященним владикам, всесесним отцям духовним, преподобним ченцям і черницям та мирянам помісної Української Греко-Католицької Церкви

ПРОГОЛОШУЮ ТА ОПРИЛЮДНЮЮ**ПОСТАНОВИ****Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви****30 березня – 29 вересня 2021 року Божого, онлайн-формат**

1. Прийняти із внесеними поправками документ «Напрацювання Синодальної групи Душпастирської стратегії розвитку УГКЦ 2030: Загальні рамки майбутньої стратегії» та передати його на доопрацювання Душпастирській раді Патріаршої курії УГКЦ з подальшим представленням Синодові Єпископів УГКЦ 2021 року.
2. Взяти до уваги звіт Душпастирської ради щодо підготування Душпастирського плану на період до 2030 року і поблагословити на подальшу роботу групу з напрацювання цього Душпастирського плану у складі: владика Богдан Данило – голова; митрополит Борис Гудзяк, владика Богдан Дзюрах, владика Теодор Мартинюк, отець Андрій Онуферко – члени.
3. Дати згоду на продовження мандату голови Патріаршої катехитичної комісії владика Давида Мотюка до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
4. Дати згоду на продовження мандату голови Відділу морського апостоляту владика Павла Хомницького до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
5. Дати згоду на продовження мандату генерального керівника управління справедливості митрополита Ігоря Возьняка до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
6. Дати згоду на продовження мандату члена Синодального трибуналу митрополита Євгена Поповича до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
7. Дати згоду на продовження мандату члена Синодального трибуналу владика Теодора Мартинюка до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
8. Дати згоду на продовження мандату голови спеціального зібрання єпископів для розгляду рекурсів проти адміністративних декретів Отця і Глави УГКЦ владика Теодора Мартинюка до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
9. Дати згоду на продовження мандату члена спеціального зібрання єпископів для розгляду рекурсів проти адміністративних декретів Отця і Глави УГКЦ митрополита Ігоря Возьняка до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
10. Дати згоду на продовження мандату члена спеціального зібрання єпископів для розгляду рекурсів проти адміністративних декретів Отця і Глави УГКЦ владика Володимира Ющака до часу проведення звичайного Синоду Єпископів УГКЦ.
11. У контексті опрацювання та реалізації Душпастирського плану УГКЦ продовжити реалізацію стратегії «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом» на період до 2023 року в ключі душпастирського навернення.
12. Для реалізації стратегії «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом»:
  - а) особливу увагу звернути на три основні аспекти «Живої парафії»: Боже Слово і катехизацію, Святі Таїнства і молитву, служіння ближньому;
  - б) акцентувати на душпастирстві родини;
  - в) доручити Душпастирській раді Патріаршої курії УГКЦ під проводом владика Кеннета Новаківського супроводжувати цей процес.
13. Прийняти за основу текст Посинодального послання Синоду Єпископів УГКЦ 2021 року та доручити Постійному Синодові допрацювати його з пропозиціями, які надійшли від владик.
14. Затвердити в першому читанні частину Кодексу канонів УГКЦ «Монахи та інші ченці і члени інших спільнот богопосвяченого життя».
15. Затвердити в першому читанні частину Кодексу канонів УГКЦ «Дочасне майно Церкви».
16. Затвердити в першому читанні частину Кодексу канонів УГКЦ «Судочинство».
17. Затвердити в першому читанні частину Кодексу канонів УГКЦ «Ієрархічна структура УГКЦ».
18. Затвердити документ «Інструкцію про перебування священнослужителів поза межами своєї єпархії».
19. Змінити назву «Синод Єпископів Києво-Галицького Верховного Архиєпископства УГКЦ» на «Архиєрейський Синод УГКЦ в Україні» та затвердити оновлений статут під назвою «Статут Архиєрейського Синоду УГКЦ в Україні».
20. Затвердити документ «Напрями підготовки кандидатів до священства в УГКЦ з урахуванням викликів та особливостей сучасної культури».
21. Затвердити оновлений документ «Концепція єкуменічної позиції УГКЦ».

22. Взяти до уваги стан опрацювання українського перекладу Службника Божественної Літургії святого Івана Золотоустого та просити членів Синоду Єпископів надіслати свої зауваження і поправки до тексту перекладу до 30 листопада 2021 року.
23. Взяти до уваги Звіт про соціальне служіння УГКЦ в умовах карантину, пов'язаних з поширенням пандемії COVID-19.
24. Взяти до уваги Звіт про стан суддівства в УГКЦ генерального керівника управління справедливості УГКЦ.
25. Взяти до уваги Звіт про діяльність Душпастирської ради Патріаршої курії УГКЦ.
26. Взяти до уваги підсумки звітів комісій та відділів патріаршого рівня за минулий рік.
27. Провести наступний Синод Єпископів УГКЦ в липні 2022 року в Києві.
28. Визначити головною темою Синоду Єпископів УГКЦ 2022 року «Синодальність і соборність: досвід УГКЦ». Доручити Секретаріату VII сесії Патріаршого Собору підготувати і представити головну тему Синоду Єпископів УГКЦ 2022 року.

† **Святослав, Верховний Архієпископ Києво-Галицький Української Греко-Католицької Церкви**
о. Андрій Хім'як, в. о. Секретаря Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви

Дано у Києві, при Патріаршому соборі Воскресіння Христового, в день зачаття святого Йоана Христителя,
 06 жовтня 2021 року Божого

Джерело: сайт Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії

НЕ СЛІД ДАВАТИ ПОЛІТИКАМ ПРОПОВІДУВАТИ ХРИСТІЯНСЬКУ ІДЕЮ, БО ВОНИ ЇЇ ЗАПЛЯМУЮТЬ

Мені здається, що ніколи так яскраво не проявляється ідентичність українців, як під час візиту духовних лідерів, хоч до якої б християнської деномінації вони належали.

Тут оприявнюються і наша готовність разом молитися, навіть якщо доводиться для цього долати сотні кілометрів, і відкритість, і гостинність. Це відбувається не так часто, втім ці візити й запам'ятовуються, й переосмислюються – і суспільством у цілому, і кліром, і науковцями.

Так виглядає, що 2022 рік теж буде роком цікавої зустрічі. В Україну з апостольської столиці повинен приїхати Папа Римський Франциск. Прогнозуємо, що цей візит буде зовсім іншим за той, що здійснив покійний Папа Іван Павло II. За двадцять років багато що змінилося, ми багато що зрозуміли про себе, релі-

гійна свідомість українців сьогодні вже куди зріліша. Але візит першої особи – це завжди геополітика. І розпочинається він задовго до того, як призначена його дата. Саме тому зустріч із предстоятелем Української Греко-Католицької Церкви блаженнішим Святославом ми почали темою майбутнього візиту.

СВЯТІЙШИЙ ОТЕЦЬ ДУЖЕ ДОБРЕ ПОІНФОРМОВАНИЙ ПРО ТЕ, ЩО ДІЄТЬСЯ В УКРАЇНІ

- Ваше Блаженство, нещодавно апостольський нунцій знову підтвердив, що влітку очікується приїзд Папи Франциска. Одночасно готується зустріч Святійшого Отця з патріархом Кирилом,

який навряд чи пішов би на це без узгодження з Путіним. У зв'язку з цим – запитання. Чи потрібна така зустріч Святому престолу, якщо рухи Кирила – лише частина зовнішньополітичних маневрів Путіна. Чого може хотіти Кирило за цієї зустрічі від Риму?

Патріарх Святослав: Бачите, з того всього, що ви запитуете, багато чого ми не знаємо. По-перше, ми не знаємо, як і коли відбудеться друга (за рахунком) зустріч між Папою Франциском і Патріархом Кирилом. Ми не знаємо, як і коли відбудеться візит Святійшого отця до України. (Хотілося, щоб він відбувся якнайскоріше, можливо, навіть цього року). Тому ми дуже гіпотетично міркуватимемо над цими можливостями і цими подіями.

Я думаю, що будь-яка зустріч є корисна, тому чергова зустріч між Папою Франциском і Патріархом Кирилом, вона сама по собі була би доброю, як на мене. Абстрагуючись від того, наскільки, скажімо так, інша сторона є вільна-невільна у своїх суто релігійних якихось міркуваннях чи спілкуваннях, зустріч – це є на сьогодні чи не єдиний інструмент для того, щоб уникати конфронтації. Зустріч, діалог – це чи не єдина альтернатива для війни. Якщо ми сьогодні справді хочемо, щоб у світі, з-поміж християнами ми рухалися дорогою все ж таки примирення, зниження наших різних напружень, конфронтацій, цього не можна до кінця досягнути, не розмовляючи між собою. Якщо ми, наприклад, порівняємо інтенсивність зустрічей Папи Франциска з очільниками інших Церков, з тим самим Вселенським Патріархом Варфоломієм, для них зустрічі – це є робочий момент. Його Всесвятість Патріарх Варфоломій буває в Римі по кілька разів на рік, і це вже не є якась надзвичайна подія. Це є інструмент, спосіб спілкуватися, вибудовувати якісь спільні дії. Пригадаємо, цього року плодом такого екуменічного спілкування була декларація між Папою Франциском, Вселенським Патріархом і главою Англійської Церкви Архієпископом Кентерберійським щодо екології та захисту довкілля. Це був дуже потужний меседж і заклик.

”

З року в рік кількість людей, які переконані в тому, що реформа календаря є потрібна, зростає.

До цього часу з боку Московського патріархату завжди було упередження до таких зустрічей, ми бачимо, що завжди виставлялися якісь умови – спочатку одне, друге, третє має статися, аби вона відбулася. Я думаю, що такого типу, я би сказав, тактика – вона потрохи починає відходити на задній план. І тому я сам особисто все ж таки думаю, що це є добре, що такі зустрічі будуть відбуватися.

► Папа не перейде червоні лінії в розмові про Україну?

Патріарх Святослав: Не думаю. Святійший Отець дуже добре поінформований про те, що діється в Україні, ми маємо дуже інтенсивне спілкування і з ним особисто, й зі, скажімо так, дипломатичними структурами апостольської столиці. І я би не боявся, щоби хтось зінструментизував цю зустріч до якоїсь вузько політичної мети. Ми не знаємо, яка буде адженда, але я би сподівався, навіть хотів, щоб тема України не була пропущена, бо ця тема сьогодні є в центрі уваги всієї

світової спільноти. Тут у нас в Україні ми заторкуємо такі нерви міжнародного права і багатьох інших стосунків, які неможливо обійти. Мене турбувало, що до недавня наша війна на Донбасі перетворювалася на замовчану війну, про неї вже більше не писали газети, це вже більше не було новиною в такому журналіст-

ському сенсі цього слова. Єдиний, хто про це постійно пригадував, – це був Папа Франциск, при різних нагодах. І я пригадую, після кожного такого проголошення молитви за мир в Україні – багато журналістів потім мене розшукували й питали: поясніть, чому Папа про це згадує, що там у вас в Україні діється? І це дало нам нагоду ламати оцю мовчанку, яка була спеціально нав'язана. А з боку Апостольської столиці була постійна увага до нашого болю, наших потреб, зокрема, щодо гуманітарних питань, щодо питання звільнення заручників, військовополонених, політичних в'язнів, тобто, це такі були теми, які постійно стояли на порядку денному. Очевидно, що церковна дипломатія, вона трошки має інший характер, аніж світська дипломатія, метою церковної дипломатії завжди є миротворча місія.

► Так ви думаєте, що заблудший брат з Чистих прудів почує слова Папи?

Патріарх Святослав: Не знаю, але думаю, що навіть з виховною метою така зустріч буде добра. Пригадуєте, як після попередньої зустрічі у Гавані навіть усередині Російської Православної Церкви були дуже критичні висловлювання в бік патріарха, навіть були деякі єпископи, в тому числі навіть на території України, які публічно відмовлялися поминати в Божественній літургії патріарха, це дуже серйозний жест, а тим не менше – нічого надзвичайного не сталося. Я думаю, що друга зустріч, вона тільки підтвердить те, що нам між собою треба і в Україні зустрічатися. Вона буде мати, я би сказав, виховну ціль і показуватиме добрий приклад спілкування, яке ми можемо тут розбудовувати також і на нашому локальному рівні.

Тобто, говорити треба з усіма, хто готовий слухати, і думаю, що це є єдина альтернатива до того, що ми називаємо конфронтацією.

► У когось із російських спостерігачів було зауваження: мовляв, Кирило хоче зустрітися з Папою тому, що ці контакти перетягнула на себе Вселенська патріархія. Як ви це прокоментуєте?

Патріарх Святослав: Я не знаю, я не можу вам цього сказати, але бачите, як добрий приклад все ж таки завоює серця, тому нехай побільше буде таких зустрічей. Бо як ми між собою зустрічаємося, ми ламаємо мури упередження, мури якогось поділу, і я просто вірю, що діалог є можливий і є потрібний.

”

Ми повинні, як Церкви і християни, самі взятися до роботи. Самі жити цими цінностями і не давати політикам проповідувати християнську ідею в сучасному світі, бо вони – чи так, чи сяк – її заплямують.

УЯВІТЬ, ЯКИЙ БУДЕ ШОК ДЛЯ БАГАТЬОХ, ЯКЩО ПАПА ЗАХОЧЕ ВІДВІДАТИ РОМІВ У КИЄВІ

► Як формуватиметься адженда для приїзду Папи Франциска в Україну?

Патріарх Святослав: Ми ще не знаємо, є дуже багато, скажімо так, невідомих. Але ми спільно з римо-католицьким єпископатом десь уже собі просто пригадували, як формувався порядок денний візиту Папи Івана Павла II. Бо ми розуміємо, що всякі наступні візити завжди будуть оцінюватися рівнем попередніх. І тут потрібно розуміти, що візит Папи відрізняється від візитів глав світських держав, візит Папи – це завжди паломництво, часом ми упускаємо з уваги його повну назву – це апостольський візит.

Я пригадую, як Папа Іван Павло II приїхав до Києва, він сказав: я є паломник миру. Він приїхав як паломник поклонитися святиням тої землі, колисці християнства в усій Східній Європі. І своїм візитом Папа з собою привозить увагу і молитву всієї спільноти, Вселенської Церкви з цілого світу. Разом із ним приїжджають дуже багато різних осіб, які прямо починають цікавитися, що то за країна, що то за народ, до яких Папа поїхав. Я пригадую, що в контексті візиту Івана Павла II (я був викладачем богослов'я в католицькому університеті, був віцеректором семінарії), перед тим, перш ніж той візит розпочався, ми мали дводенні міжнародні конференції в Папському Григоріанському університеті в Римі та в Папському Східному орієнтальному інституті. Тому що світова інтелектуальна еліта хотіла почути: хто така є ця Церква в Україні, римо-католицька, греко-католицька, чому Папа туди їде, яким є це пострадянське суспільство. Тому завжди це є духовна подія, яка є надзвичайно корисна. Вона потім плодоносить упродовж дуже багатьох років, і це є повернення уваги до нас, визнання нашої суб'єктності, визнання нашої державності, нашої суверенності, незалежності, те, що так нам потрібно зараз, на даному етапі нашого державного національного буття.

Наступним аспектом візиту Івана Павла II було те, що Папа приїхав не тільки до католиків, Папа приїхав до всієї України. Ми пригадуємо, що була зустріч із Всеукраїнською радою Церков, була зустріч з діячами науки, культури, інтелектуалами України. Тобто, був діалог на дуже глибокому і високому рівні. Тоді навіть ті, які, можливо, не вірили в Бога або не вважали себе членами нашої Церкви, вони справді сприйняли Папу як величезного морального авторитета. Назвали Івана Павла II найбільшим гуманістом ХХ століття. Його постать, його меседжі, які він привіз, викликали колосальне зацікавлення.

Я цього року повернувся до тих проповідей, тих промов Папи, бо це було двадцятиріччя візиту. Я просто надихнувся ще раз, читаючи їх. Папа, промовляючи до політиків, до діячів культури, навіть до наших тодішніх неоолігархів, говорив такі пророчі слова, і якби тоді вони його почули і справді, скажімо так, йшли за його вказівками, можливо, Україна була би сьогодні цілком інакшою.

Папа Іван Павло II відчував своєю особистою місією завдання улікувати рани, зокрема рани, які десь ще болять в європейських народів після Другої світової війни. І ось він намагався цей бальзам взаємного прощення вилити на тіло українського народу. Наприклад, він відвідав у Києві Бабин Яр. Він відвідав Биківню, жертв сталінських репресій. Він відвідав меморіальні місця у місті Львові, він багато сказав на тему польсько-українського примирення. У тому контексті я пригадую (я був присутній при тому), як на початку літургії мій попередник Блаженніший Любомир Гузар перед Папою попросив вибачення в усіх народів, кому українці впродовж своєї історії нанесли кривди чи рани. То, справді, був момент зцілення пам'яті. Але це було щось дуже притаманне саме Папі Івану Павлу II.

Папа Франциск має іншу чутливість, він має чутливість до маргіналізованих, до найбідніших, до відкинутих. Наприклад, коли він приїжджав до Словаччини, він захотів відвідати ромське поселення в Кошицях, для того, щоб показати якусь особливу увагу до тих, кого те суспільство маргіналізує. Ви собі уявіть, який буде шок для багатьох, коли Папа захоче відвідати ромів у Києві. Але це щось, притаманне особі Папи Франциска.

Папа має особливе відчуття до проблем екології. Ми вже згадували сьогодні питання ран війни, які сьогодні Україна переживає – не знаю, можливо, Папа схоче поїхати на схід. Побачимо, які будуть прохання Святійшого Отця. Але, бачите, особиста чутливість, яку має сьогоднішній Вселенський архієрей, вона співзвучна з тими нашими болями і стражданнями, які має український народ сьогодні.

► Дати візиту ще не визначили?

Патріарх Святослав: Ми хотіли знати вже, бо я теж, спілкуючись у Ватикані, підкреслював, що ми в Україні потребуємо чим пошвидше знати для того, щоб краще приготуватися. Бо Україна це є величезна держава з численним населенням, з величезними просторами, щоби краще приготувати всі ті події, нам треба часу. На даний момент я нічого вам не можу сказати, бо дат не визначено, візит поки що не є анонсований. Але ми враховуємо всі ті моменти, ті акценти і сподіваємося, що будемо мати спільний оргкомітет разом з римо-католицькою церквою і будемо готувати цей візит, щоб він відбувся якнайкраще.

► Папа далі живе не в палаці, а в будинку Святої Марти?

Патріарх Святослав: Так.

► Ходить у кросівках?

Патріарх Святослав: Він має таке особливе взуття з супінаторами, декому здається, що це кросівки, а то є ортопедичне взуття.

► Про католиків у світі. Можу помилятися, але мені здається, що дуже помітним скандалом минулого року стало те, що німецькі священники, всупереч волі святого Престолу, заявили, що вони

будуть благословляти ЛГБТ-шлюби. Чи має ця ситуація, якій передрікали мало не долю другої реформації, фінал?

Патріарх Святослав: Немає ніяких, я би сказав, апокаліптичних сценаріїв, очевидно, що на запит єпископатів різних країн Конгрегація доктрини віри видала роз'яснення на тему таких благословень і було чітко окреслено незмінну позицію Католицької Церкви щодо того, що подружжя, яке може отримати таїнство шлюбу, таїнство подружжя у церкві – це є подружжя між чоловіком і жінкою, і тут Церква не має влади щось іншого сказати, тому що таке подружжя устновила не Церква, не людина, а подружжя як союз чоловіка і жінки є союзом, який устновив сам Творець. І в церковних категоріях мислення, зокрема, Католицької Церкви, є поняття Божого права і людського права. Тобто те, що було встановлено Церквою, наприклад, календар чи якісь інші речі, це можна змінювати відповідно до обставин, до потреб. А те, що було встановлено Богом, не можна змінити.

” Папа Франциск має іншу чутливість, він має чутливість до маргіналізованих, до найбільш вразливих, до відкинутих.

Я пригадую свого часу ще одну дискусію, я тоді був студентом у Римі, деякі прогресисти, як ми їх тоді називали, реінтерпретують уже певні жести Ісуса Христа на Тайній вечері, й казали: ну, знаєте, може, сьогодні не вартує на Євхаристії вживати хліб і вино, бо для багатьох культур це не є традиційні продукти, можна брати рис, якусь іншу страву, яку мають той народ та культура. І тоді був даний запит, пригадую, теж до Конгрегації доктрини віри – як поступати: чи це є можливо, чи ні, коли вживати такий от елемент для служіння цього таїнства, чи таїнство буде дійсне.

І відповідь була дуже чітка і ясна. Ні, тому що це Христос узяв хліб і вино, і даючи хліб, сказав: «Це є Тіло моє», даючи вино, сказав: «Це є Кров моя». Хто може змінити? Ніхто не відчуває компетенції, розумієте, щоби такого типу божественну установу якимось чином, я би сказав, видозмінювати.

Щось подібне можна сказати і про таїнство подружжя й інші таїнства, які звершує сьогодні Церква.

► Ви знаєте, вустами православної скажу: якщо 300 німців пішли через бажання давати шлюби ЛГБТ, – це ще й не розкол, якщо брати... світову революцію. Але чи вони пішли з Церкви, чи ні, чи вони пристали на волю Святого престолу, чи ні?

Патріарх Святослав: Я до кінця не знаю, як це закінчилося. Але тут теж є розрізнення між благословенням і уділенням Таїнства. То була та дискусія, коли підходить до тебе людина: «Поблагословіть мене», – то тим же не питається, чи грішник, чи ти святий, правда? Священник благословляє. Тому тут на тому рівні була дискусія. Але якщо йдеться про уділення святого таїнства шлюбу, подружжя, то тут доктрина Церкви є незмінною.

КОНСЕРВАТОР, ЯКИЙ БОЇТЬСЯ ЗМІН, ДІЄ ДЕСТРУКТИВНО, А ЯКЩО ПРОГРЕСИСТ НЕ ЗВАЖАЄ НА ПЕВНІ ЦІННОСТІ – ТО ЙОГО РЕФОРМАТОРСТВО НЕ Є РЕФОРМАТОРСТВОМ, АЛЕ МУТАЦІЄЮ

► Ми в Україні пишаємося тим, що доєдналися до родини європейських народів, творимо демократію. Але в тих країнах, які ми вважаємо за взірць для наслідування, є серйозна напруга між лібералами та людьми, які постулюють християнські цінності. Хотілося б почути ваші рефлексії про виклики, які стоять перед християнською етикою. З одного боку, ми маємо бути відкриті та стражденні, з іншого – неконтрольований потік міграції може приводити до занепаду християнської цивілізації. Де провести ту межу між співстражданням та самозбереженням нашої цивілізації?

Патріарх Святослав: Давайте спочатку поговоримо про лібералів і консерваторів. Це дуже цікава тема. Я би не говорив про лібералів, я би говорив про прогресистів і консерваторів. Бо слово ліберал може мати різне значення. Ось у кожній культурі завжди є ті, які бояться змін, і ті, які хочуть змін, до них є відкриті. Так було в ранній Церкві, так було потім в різних епохах історії європейської цивілізації, в історії церковного життя. Я думаю, що правда є завжди десь посередині. Тож консерватор, який боїться змін – діє деструктивно. Так само прогресист, який не зважає на певні цінності, він просто зривається з якогось коріння і тоді його реформаторство, властиво, вже не є реформаторством, але мутацією чогось, що стає інакшим, не подібним на те, що було колись.

Тому я думаю, що сьогодні Церква, з одного боку, повинна бути носієм вічних традиційних цінностей, але з іншого боку – бути сучасною в тому, як вона їх комунікує світові. Бо світ міняється, ми не можемо до сучасної людини говорити грецькою мовою, бо, очевидно, тоді той скарб духовний, він буде подібний до валізки без ручки. І тоді буде спокуса це відкинути і лишити в минулому.

В тому полягає теж і сенс духовної освіти. Ми намагаємося те, чим Церква була багата завжди, зробити доступним новим поколінням, зробити, щоб цей скарб можна було використовувати сьогодні.

Тому така напруга завжди існувала, вона є корисна, але є свої правила, як рухатися вперед. Тому, я би сказав: я за здорове осучаснення. Є таке поняття *Ecclesia semper reformanda*. Церква – завжди в стані реформи. Те, що потрібно міняти, необхідно міняти. Але є якісь вічні цінності, які ми просто покликані комунікувати. Христове Євангеліє ми повинні донести до сучасної людини – ми не є господарями цього слова, але служителями.

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ОСОБИСТО НА КОНІ ОБ'ЇХАВ ДЖУНГЛІ АРГЕНТИНИ І БРАЗИЛІЇ, ВІДВІДУЮЧИ КОЛОНІЇ ПОСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ

► Тепер щодо мігрантів. Це доволі складне питання. Ми розуміємо, що сьогодні деколи є спокуса для деяких, я би сказав, сучасних політичних

режимів використовувати мігрантів, як певну зброю. Те, що ми бачимо на білорусько-польському кордоні – штучна міграція, яка зриває людей зі свого коріння, зі своєї країни і веде їх до інших суспільств. Але з іншого боку, ми повинні розуміти, що живемо в світі, який переходить зі статичного суспільства до динамічного суспільства.

Патріарх Святослав: Ми теж є мігрантами. Ми по цілому світу. І це теж має свої позитивні сторони і свої виклики. Наша Церква пережила вже 4 хвили глобалізації – саме через наших мігрантів. Саме через те, що наші мігранти ще наприкінці 19 століття рознесли нашу Церкву від Канади, Америки, Бразилії, Аргентини і Австралії до Зеленого клину. А тепер – Арабські Емірати, Південна Африка. Ми стали глобальною Церквою. Тоді йшли наші монахи, наші священники, сестри-монахині за своїми людьми і таким чином створили структури по цілому світу. Тобто, ще мій попередник, праведний митрополит Андрей Шептицький уперше усвідомив, що він не є тільки локальний пастир якоїсь Галицької провінції, тодішньої Галичини. Він має обов'язок опікуватися людьми, які виїхали, по всьому світі.

Ось цього, 2022 року, ми будемо спогадувати 100-річчя його довгого візиту до Латинської Америки, де він особисто на коні об'їхав джунглі Аргентини і Бразилії, відвідуючи колонії поселенців, які приїхали туди з України. І завдяки тому візиту ті громади збереглися, отримали свою ієрархію, і сьогодні це є невід'ємною частиною українського світу. Тому це явище має різні аспекти. Очевидно, коли ми говоримо про виклик мігрантів, які приїжджатимуть до нас, ми повинні щодо цього бути готовими. Ми до кінця ані психологічно, ані соціального щодо цього не готові.

► Та якби всіх хрестити ще на в'їзді в Україну...

Патріарх Святослав: Чого нас сьогодні вчить папа Франциск? Він вчить бачити в тих мігрантах не небезпеку, від якої треба боронитися, а людей, яким треба послужити. Чому? Тому, що доля мігранта – це доля кожної людини в тому світі. Каже апостол Павло, що ми тут на землі не маємо постійного пристановища. Ми є громадяни небесної батьківщини, а тут ми подорожуючі. Тому, якщо мова йде про феномен міграції як такий, справді, він є викликом перед українським народом. Але коли мова йде про мігрантів, які до України приїжджали, – це буде виклик перед нашою державою. І ми сьогодні повинні до нього готуватися. І якщо інші народи є гостинними до нас, так ми мусимо бути гостинними до тих, хто до нас приїжджає.

Ми святкували Різдво. Христос від самого початку свого народження був мігрантом. Не всі готові були відкрити йому двері свого дому, то Він народився в печері. Одразу мусив утікати з родиною до Єгипту, тому що Його цар Ірод хотів знищити. Потім, знову ж таки, з Єгипту вернулися додому, теж Йосип шукав безпечне місце, де можна поселитися. Тому, якщо сам Бог був мігрантом, то це й заклик для нас усіх для того, щоб ми росли у нашій людяності.

СТАТЕВІСТЬ – ЦЕ ЩОСЬ ДУЖЕ ГЛИБОКО ВНУТРІШНЄ, ЯКЕ ПОЗНАЧАЄ ВСЮ ЛЮДСЬКУ ІСТОТУ – ЇЇ ТІЛЕСНІСТЬ, ЇЇ ПСИХІКУ, НАВІТЬ ЇЇ ДУХОВНІСТЬ

► З одного боку, західна ліберальна ідеологія виступає за свободу людини, рівність у правах

сексуальних меншин, але часом це призводить до кризи здорового глузду, дискримінації християнської традиції.

Патріарх Святослав: Це є одна з болючих тем сучасного суспільства чи сучасної культури, яка є непростю і багатоплановою. Я б тут хотів, можливо, так – лише почати міркування з певних засад, певних принципів.

Очевидно, що ми мусимо виходити з принципу гідності кожної людини і поваги до кожної людини, незалежно від того, яке у тебе уявлення про тебе самого, про твою статевість, якої ти політичної й релігійної, етнічної приналежності та ін.

Найперше – ми є люди, і сам факт, що ми маємо гідність людської особи, вимагає пошани. Друга річ – пошана до людини вимагає абсолютного відкинення насильства за будь-якою мотивацією. Тобто, застосовувати насильство по відношенню до іншої особи й оправдовувати насильство, як інструмент досягнення будь-якої мети, є неприйнятним. А коли мова йде про дискусії над статевою приналежністю, а відтак статевою роллю, очевидно, що тут ми переходимо на цілком інший рівень розмови і дискусій, поважаючи всіх.

Ми, як християни, віримо, що Господь Бог сотворив людину чоловіком і жінкою. Є дві статі, і кожний з нас від свого народження є або чоловіком, або жінкою. Це записано в нашому ДНК. І людина покликана відкрити зміст своєї статевої й ту таємницю реалізувати. Не заперечити, не репресувати, а здійснити її, зреалізувати.

Ми, як християни, віримо, що статевість – це щось дуже глибоко внутрішнє, яке позначає всю людську істоту – її тілесність, її психіку, навіть її духовність. Натомість, коли ми говоримо сьогодні про гендер як соціальну роль – це щось зовнішнє, щось плинне, щось змінне. Щось, що належить до конструкції моєї свідомості, моєї уяви, мого самосприйняття та ін.

Я думаю, що майбутнє людини, майбутнє суспільства, майбутнє держави залежить від того, чи будемо вміти розрізняти суспільну роль і людську статевість. Чи ми справді будемо розуміти, що гідність людини позначає також і гідне відношення до її статевої. І ми не зможемо до кінця зрозуміти це таїнство народження і виховання дитини без дооцінення сім'ї, як плідного, нерозривного союзу чоловіка і жінки. Бо ця клітина, базова клітина суспільства надає певну стабільність, певний фундамент в усякому людському суспільстві, незалежно від релігійної, етнічної приналежності.

Якщо різного роду сучасні філософії, ідеології спричинять до ерозії сім'ї як традиційного союзу чоловіка й жінки, людина в майбутньому буде надзвичайно вразливою. Один із плодів сучасного дослідження: якщо дитина до 7 років виховується в сім'ї, де є тато і мама, вона тоді менш наражена на небезпеку бути зманіпульованою. А це дуже важливо для того, щоб ми, як людство, були не тільки об'єктом чієїсь інструменталізації чи маніпуляцій, а були суб'єктами, які будують своє майбутнє.

Сучасні філософії вже по-іншому дивляться на людину. Але от християнське бачення, бачення, яке є абсолютно спільним не тільки для християн різних конфесій, а й так само для юдеїв і мусульман – це є щось, що справді намагається зберегти гідність людини, гідність особи. Очевидно, ми, як християни, в жодному випадку не можемо оправдовувати насилля по відношенню до тих, хто думає інакше. Але, я думаю, ми маємо право відстоювати свою світоглядну позицію.

МИ МАЄМО ЗАКОСТЕНІЛИХ КОНСЕРВАТОРІВ, ЯКІ ВВАЖАЮТЬ КАЛЕНДАР ЧАСТИНОЮ ІДЕНТИЧНОСТІ СВОЄЇ КОНФЕСІЇ

► **Якщо говорити про наші актуальні питання. Як нам синхронізувати зусилля католиків та православних із запровадження новоюліанського – григоріанського календаря?**

Патріарх Святослав: Нам варто синхронізувати будь-які інші види співпраці (посміхається). Я вам щиро скажу, я ще до кінця не задоволений нашими формами і рівнем співпраці на загал, як такої. Я думаю, що питання календаря для України на сьогодні, справді, воно поки що розділяє. Бо це не питання дати Різдва чи дати інших свят, тут проблема є у ставленні людей до цього питання. Ми маємо дуже, я б сказав, таких заkostenілих консерваторів, які вважають календар частиною ідентичності своєї конфесії. І коли хтось би наважився реформувати календар, у них закрадається тоді підозра, чи це є тоді справжня Церква. Традиціоналістів такого типу маємо присутніми в усіх конфесіях. І я думаю, що поки що добре, що бодай ми всі святкуємо разом в один день Різдво і Пасху в Україні. Це бодай якийсь стартовий майданчик для наступних речей.

Не всі православні знають, що греко-католики святкують свята за юліанським календарем. І ми зі свого боку намагаємося справді виховувати своїх віруючих, бо на братів православних ми не маємо такого впливу. З року в рік кількість людей, які переконані в тому, що реформа календаря є потрібна, зростає. Ми ще не маємо критичної кількості, яка б дозволила нам зробити вже певні формальні кроки, але вона потрохи зростає. Знаєте, через що? Через те, що ми є глобальною Церквою, через те, що наші родини мають своїх рідних і близьких сьогодні, що живуть у різних країнах світу. І наприклад, коли діти святкують за григоріанським календарем, а тато і мама – за юліанським, це ставить питання перед сім'єю: як нам бути? Це вже не штучне питання, яке накидають там священник чи єпископ. Це питання, яке ставить собі родина – як нам бути.

Я пригадую таку річ, коли я приїхав до Риму як студент, то наша парафія «Сергія і Вакха» була за григоріанським календарем. Коли почали прибувати перші мігранти з України у 1990-х роках, парафія змінила календар, то ми перейшли з григоріанського на юліанський.

► **Чому?**

Патріарх Святослав: Тому, що наші люди не святкували в своїх родинах Різдво 25 грудня. Вони працювали. Щось подібне я побачив у Греції. Я, коли приїхав як перший священник для того, щоб формувати нашу парафію в Афінах (приїхав 25 грудня, бо я знав, що православні греки святкують 25 грудня), то побачив, що наші люди в православній Греції не святкували 25 грудня. І тоді ми почали формувати парафію за юліанським календарем.

Тепер наші громади почали мінятися. Тобто, це вже не є громади тимчасових мігрантів, які приїхали на заробітки, а це вже справжні діаспори – люди, які там одружилися, вийшли заміж, народили дітей. У нас навіть є потреба використання італійської мови сьогодні, зокрема для катехизації цих дітей. І перед тою громадою постає інше велике питання – асиміляції. Якщо б наша Церква не відреагувала на потреби громади і не перейшла на григоріанський календар, просто наші люди асимілювалися б і втратили б своє українське коріння.

Життя вимагає змін. Ми в Україні не маємо тих викликів, не маємо тих проблем. Але, знову ж таки, той глобальний вимір нашої Церкви стимулює розвиток нової свідомості, що зміна календаря є на часі. Я сподіваюся, що ми будемо до цього рухатися. Але, знову ж таки, ми відчуваємо, що просто не в стані будемо провести ефективну календарну реформу самі. То ми хочемо це разом з нашими православними братами зробити.

ЯКЩО ПРОАНАЛІЗУВАТИ ЕТИКУ РОМАНУ, ЯКИЙ ПРИПISУЮТЬ СУРКОВУ, І ЯКА ТАМ ПРОЄКТУЄТЬСЯ, ВОНА АНТИХРИСТІЯНСЬКА ПО СВОЇЙ СУТІ

► **РПЦ зараз претендує на роль глобального духовного лідера, спираючись на владу Росії, яка у свою чергу намагається позиціонувати себе ледь не як головну хранительку консервативних цінностей. Ви бачите у цьому загрозу?**

Патріарх Святослав: Я не бачу до кінця істину всіх цих тверджень. Я не буду говорити про роль Російської Православної Церкви, на яку вона претендує. Але хіба

традиційні християнські цінності є фундаментом політики Російської Федерації? Бо якщо заглибитися в певні філософські постулати, які лежать в основі геополітичних різних міркувань і рухів, там постулати цілком інакші. І те, що насправді відбувається, це інструменталізація так званих християнських цінностей з політичною метою. Це моє враження. І очевидно, що це є вмотивоване певними цілями.

Ось я дуже добре пригадую, як ці дискусії про європейські прагнення українського народу, які почалися ще за Януковича, а потім продовжилися після Революції гідності, зіткнулися з такою пропагандистською моделлю, що мовляв Європа = дехристиянізація. А ось російський світ, мовляв, російський табір означає збереження традиційних цінностей – або ви лишаєтеся тут, або ви втрачаєте свої християнські цінності. Я думаю, що це було абсолютно штучне протиставлення між християнською ідентичністю і європейською ідентичністю. Очевидно, що часами з політичною метою хочемо видавати бажане за дійсне.

Я ще колись як мораліст вивчав певні тексти, які продукувала російська еліта, зокрема на початку 2000-х років. І пригадуєте, такий був текст під назвою «Околоноля», який приписували пану Суркову. Якщо проаналізувати ту етику, яка там проектується, вона антихристиянська по своїй суті. Там усе людство ділиться на дві категорії – юзерс і лузерс. Або ти вживаєш інших, або інші вживають тебе. Це вже колись було в історії людства в філософії гностиків, коли люди онтологічно були поділені за своєю гідністю на різні категорії. Що тут християнського? Навіть коли хтось буде вживати християнські цінності для того, щоб досягти цілі, поставлені такою філософією, – це буде нищення всяких цінностей.

Я, як християнин, справді розумію, що ми повинні оцінити сенси, ці цінності сьогодні допомогти внести в нову культуру, яка формується на наших очах. Ми повинні до цього прямувати. І Церква не може дозволити собі віддати ці сенси в руки політиків чи держави. Ми не можемо перекласти на плечі політиків завдання проповідувати християнські цінності. Коли якась Церква, навіть, яка сповідує візантійську модель симфонії між державою і Церквою, в сучасному світі буде хотіти, щоб держава грала роль пропаганди або хранительки християнських цінностей, – це знищить таку Церкву. Ми повинні, як Церкви і християни, самі взятися до роботи. Самі жити цими цінностями і не давати політикам проповідувати християнську ідею в сучасному світі, бо вони – чи так, чи сяк – її запламують. Тобто, ми є учнями Христовими і це наше святе

завдання – донести до сучасної людини повноту світла Христового Євангелія.

► **Політик має проповідувати лише способом життя християнського.**

Патріарх Святослав: Абсолютно.

► **Запитання на два рядки. Український релігійний ландшафт вас влаштовує? Що так? Що не так?**

Патріарх Святослав: У дечому – так, у дечому – ні. Що мене влаштовує, за що ми дякуємо Господу Богу? За релігійну свободу. От ми в незалежній Україні втішаємося релігійною свободою. Більше того: кожна нова влада, яка приходить, починає розуміти, що державно-церковні стосунки, їхній здоровий розвиток є запорукою здорового розвитку української держави і нашого суспільства. Навіть коли ми бачимо, що в першій каденції деякі президенти вважають себе дуже могутніми і десь так, знаєте, маргіналізують Церкви, то в другій половині кожної президентської каденції той діалог з релігійним середовищем завжди набуває нової динаміки, або політики розуміють, що без громадянського суспільства і Церков, які є найбільш структурованою частиною того громадського суспільства, їм самим, своїми силами успіху не досягти.

Що мене натомість не задовольняє? Що ми, християни, між собою поділені, що ми як діти єдиної Київської Церкви – сьогодні поділені на різні конфесії. Ми бачимо, що сьогодні навіть православний світ ділиться на конфесії, перериваючи Євхаристійне сопричастіє між собою. І такого типу атомізація, ділення не може нас тішити. І ми, як східна католицька Церква, вважаємо частиною своєї ідентичності змагання за єдність між християнами.

► **Останнє. Після свят приходять будні. Дуже непрості для звичайної людини. Як зберегти віру в наш час? Як її знайти для тих, хто її не має?**

Патріарх Святослав: Треба вірити не тільки на свято. Треба жити з віри щодня. Христос народився для того, щоб весь час бути з нами. Він ніколи не обіцяв своїм учням, що ось, як ви в мене повірите, вам буде все дуже легко. Ні. Але Він обіцяв завжди бути поруч. У найважчих обставинах Він є разом із нами. І Він є той, хто дасть завжди сили для того, щоб будь-які труднощі завдяки Його присутності пережити. Отож і хочу побажати, щоб ви відкрили кожного дня присутність живого Бога поруч і разом із ним за руку мандрували стежками вашого життя.

**Лана Самохвалова, Укрінформ;
світлини: Олена Худякова**